

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

॥ गणेशोत्सव ॥

❖ माहिती पुस्तिका - २०२४ ❖

॥ श्रीगणेशमूर्ती पर्यावरणपूरक असावी, कृत्रिम तलावातच विसर्जित व्हावी ॥

ही पुस्तिका डाऊनलोड
करण्यासाठी 'क्यूआर कोड'
स्कॅन करा.

श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनासाठी कृत्रिम
तलावांच्या माहितीकरिता
'क्यूआर कोड' स्कॅन करा.

मुंबईकरांना आवाहन !

मुंबईशी घट्ट सांस्कृतिक नातं असलेला, मुंबई महानगरीचा मानबिंदू ठरलेला श्रीगणेशोत्सव सोहळा दरवर्षी मोठ्या उत्साहाने साजरा केला जातो. या सांस्कृतिक उत्सवात आबालवृद्धांपासून समाजातील विविध वर्गातील लोक सहभागी होतात. यात विविध जातीधर्माच्या, पंथांच्या लोकांचा समावेश असतो. लोकमान्य टिळकांच्या प्रेरणेने सुरु झालेला सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव साजरा करण्यासाठी मुंबईकर मोठ्या भक्तीभावाने दरवर्षी एकत्र येतात. यंदाही हा उत्सव आनंदात आणि उत्साहात साजरा करण्यासाठी नागरिक तयारी करीत आहेत. त्यांना विविध प्रकारच्या सोयीसुविधा पुरविण्यासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिका सज्ज आहे.

श्रीगणेशोत्सव साजरा करताना आपल्याला पर्यावरणही जपायचे आहे. तसेच पर्यावरण जपण्याचे हे व्रत अंगिकारण्यास आपण अधिकाधिक लोकांना प्रेरित करायचे आहे. या अंतर्गत प्रामुख्याने पर्यावरणपूरक साहित्यापासून तयार केलेल्या व पर्यावरणपूरक रंगांचाच वापर केलेल्या आणि कमी उंचीच्या श्रीगणेशमूर्तींच्या पूजनाला प्राधान्य द्यायचे आहे. यामुळे गणरायाला निरोप दिल्यानंतर मूर्ती पाण्यात सहज विरघळतील.

मुंबईकर नागरिकांना शाडू मातीपासून तयार केलेल्या पर्यावरणपूरक श्रीगणेशमूर्ती सहजपणे उपलब्ध व्हाव्यात, यासाठी यंदा महानगरपालिकेने काही महत्त्वाचे उपक्रम हाती घेतले आहेत. या अंतर्गत शाडू मातीपासून श्रीगणेशमूर्ती तयार करणाऱ्या मूर्तिकारांना महानगरपालिकेच्या सर्व सात परिमंडळांमध्ये शाडू माती मोफत उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. विशेष म्हणजे केवळ शाडू मातीची किंवा पर्यावरणपूरक साहित्याने तयार केलेली श्रीगणेशमूर्ती तयार करणाऱ्या मूर्तिकारांना विक्रीसाठी काही ठिकाणी मोफत जागादेखील बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

ज्याप्रमाणे आपण श्रीगणेशमूर्तीबाबत पर्यावरण रक्षणाचा विचार करतोय; अगदी त्याचप्रमाणे सजावट करताना, आरास करताना आपल्याला पर्यावरणपूरक साहित्यच वापरावयाचे आहे. त्यामुळे सजावटीमध्ये प्लास्टीक, प्लास्टर ऑफ पॅरिस किंवा थर्माकोल तसेच पर्यावरणाच्या न्हासास कारणीभूत ठरणऱ्या बाबींचा वापर टाळायचाच आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून दिनांक ६ ऑगस्ट २०२४ पासून एक खिडकी योजनेनुसार संगणकीय प्रणालीद्वारे सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांना मंडप उभारणीसाठी ऑनलाइन परवानगी देण्याची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे. सदर नोंदणी प्रक्रिया <https://portal.mcgm.gov.in> या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

श्रीगणेशोत्सवादरम्यान विविध ठिकाणी मोठ्या संख्येने नागरिक एकत्र येत असतात. ही बाब लक्षात घेऊन बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या आपत्कालीन व्यवस्थापन विभागाद्वारे आपत्कालीन व्यवस्थापन विषयक प्रशिक्षण हे सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांच्या पदाधिकाऱ्यांना / स्वयंसेवकांना मोफत देण्यात येते. त्या बाबतची माहिती या पुस्तिकेत पृष्ठ क्र. २० वर देण्यात आली आहे. या प्रशिक्षण कार्यक्रमाचा अधिकाधिक सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी लाभ घ्यावा, असे आवाहन बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासनाच्या वतीने करण्यात येत आहे.

पर्यावरणपूरक श्रीगणेशोत्सवाचा एक भाग म्हणून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सर्व विभागांमध्ये कृत्रिम तलावांची निर्मिती करण्यात येते. या तलावांना दरवर्षी नागरिकांचा वाढता प्रतिसाद मिळत आहे. गतवर्षी कृत्रिम तलावांमध्ये ७६ हजारांपेक्षा अधिक मूर्तीचे विसर्जन करण्यात आले. यंदादेखील सर्व विभागांमध्ये कृत्रिम तलाव तयार करण्यात येणार असून मुंबईकरांनी श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन हे कृत्रिम तलावातच करावे, असे आवाहन करण्यात येत आहे. पर्यावरण रक्षणाचे हे भान आपल्याला निर्मात्याबाबत देखील जपायचे आहे. घरगुती व सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळाच्या ठिकाणचे निर्मात्य संकलित करण्यासाठी महानगरपालिकेने विसर्जन स्थळी निर्मात्य कलश उपलब्ध करून दिले आहेत, त्यातच निर्मात्य टाकायचे आहे. असे करताना प्लास्टिक पिशव्यांचा वापर टाळायचा आहे. या निर्मात्यापासून खत तयार करण्यात येते. हे खत मुंबईतील विविध उद्यानांमध्ये वापरण्यात येते. पर्यावरणपूरकता जपण्याचा भाग म्हणून श्रीगणेशोत्सवादरम्यान ध्वनी प्रदूषण होणार नाही, याचीही काळजी घ्यायची आहे. त्यामुळे निर्धारित वेळेत व निर्धारित मर्यादित ध्वनिकेपकांचा वापर करायचा आहे.

पर्यावरणपूरक श्रीगणेशोत्सवासोबतच विविध सामाजिक विषयांवर प्रभावी देखाव्यांच्या माध्यमातून प्रकाश टाकत जनप्रबोधन करणाऱ्या सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांना प्रोत्साहन मिळावे, या प्रमुख उद्देशाने बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासनाद्वारे दरवर्षी श्रीगणेश गौरव स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते. यंदा या स्पर्धेचे ३५ वे वर्ष असून स्पर्धेत सहभागी होण्याच्या अर्जाचा नमुनादेखील या पुस्तिकेत पृष्ठ क्र. ७ व ८ वर दिलेला आहे. सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी या स्पर्धेत सहभागी व्हावे, असे आवाहनही या निमित्ताने करण्यात येत आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे देण्यात येणाऱ्या विविध सेवा-सुविधांची माहिती श्रीगणेशोत्सव मंडळांना व जनतेला माहित व्हावी, या उद्देशाने ही पुस्तिका तयार केली आहे. या पुस्तिकेतील माहिती श्रीगणेशभक्तांसाठी व सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांसाठी उपयुक्त ठरेल, अशी अपेक्षा आहे. मुंबईकरांनी तसेच सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी श्रीगणेशोत्सव साजरा करताना बृहन्मुंबई महानगरपालिका व मुंबई पोलीस यांच्याद्वारे वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे, अशी विनंती पुन्हा एकदा करण्यात येत आहे.

यंदाचा श्रीगणेशोत्सव दरवर्षीप्रमाणे उत्साहात साजरा करूया. त्याचबरोबर हा सोहळा अधिकाधिक आनंददायी व स्मरणीय ठरावा, यासाठी आपण सुखकर्ता गणरायाला विनंती करूया. सर्वांना श्रीगणेशोत्सवाच्या हार्दिक शुभेच्छा !

प्रशांत सपकाळे

उप आयुक्त (परिमंडळ - २)
तथा श्रीगणेशोत्सव समन्वयक

डॉ. अमित सैनी

अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त
(पूर्व उपनगरे)

भूषण गगराणी

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

बृहन्मुंबईतील गणेशोत्सव

मुंबईत श्रीगणेशोत्सव मोठ्या प्रमाणात उत्साहात आणि आनंदात साजरा केला जातो. मुंबईत दरवर्षी सुमारे दहा हजारांहून अधिक सार्वजनिक व दोन लाखांपेक्षा जास्त घरगुती गणपती मूर्तींची स्थापना केली जाते. यासाठी विविध सेवासुविधा पुरविण्याच्या कार्याला बृहन्मुंबई महानगरपालिका किमान दोन महिने आधीपासून सुरुवात करते. उत्सवापूर्वी, उत्सवादरम्या व उत्सवानंतर सुद्धा महानगरपालिकेतर्फे अनेक सेवासुविधा पुरविल्या जातात. यासाठी बेस्ट, विविध गणेशोत्सव मंडळे, पोलीस, वाहतूक पोलीस, महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी, अदानी एनर्जी, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण (एम.एम.आर.डी.ए.), मेट्रो, राज्य व केंद्र शासनाच्या अखत्यारितील विविध विभाग यांच्यासह मुंबईकर जनतेचेही मोलाचे सहकार्य बृहन्मुंबई महानगरपालिकेला मिळते. यामुळे हा उत्सव सुरळीतपणे व शांततेने पार पडण्यास मदत होते.

श्रीगणेशोत्सव काळात महानगरपालिकेतर्फे मुख्यतः सार्वजनिक आरोग्य, रस्त्यांची देखभाल व दुरुस्ती, तात्पुरते रस्ते बांधणे, घनकचऱ्याचे व्यवस्थापन, वाहतूक नियंत्रण, विसर्जनाच्या ठिकाणी प्रकाश व्यवस्था; तसेच जीवरक्षकांची नेमणूक करण्यासह विविध कामे सुयोग्यपणे केली जातात. पर्यावरणाचा न्हास रोखण्यासाठी गत काही वर्षांपासून निर्माल्य संकलन व विल्हेवाट लावण्याची स्वतंत्र व्यवस्था केली जात आहे. यामुळे निर्माल्य समुद्रात किंवा तलावात टाकले जात नाही, पर्यायाने जल-प्रदूषण टळते. यासाठी जनतेकडून मिळालेल्या उत्तम सहकार्यामुळे गतवर्षी ५०० मेट्रिक टन निर्माल्य संकलित करण्यात आले. या निर्माल्यापासून मुंबईतील मोकळ्या जागांमध्ये खत तयार करून त्याचा वापर महानगरपालिकेच्या उद्यानांमध्ये नियमितपणे केला जात आहे. याच अनुषंगाने यंदाही नागरिकांना निर्माल्य कलशांमध्येच 'निर्माल्य' संकलित करून सहकार्य करण्याचे आवाहन महानगरपालिकेकडून करण्यात येत आहे.

विसर्जनाच्या दिवशी आपत्कालीन सेवा म्हणून अनेक ठिकाणी बिनतारी संदेश यंत्रणेसह जीवरक्षक मोटरबोट्स, वैद्यकीय सेवा, रुग्णवाहिका इत्यादी सुविधा दिल्या जातात. यंदाही श्रीगणेशोत्सव मंडळांसोबत महानगरपालिकेच्या वतीने उत्तम समन्वय साधला जात आहे. ज्यामुळे मंडळांना आवश्यक परवाने वेळेत मिळण्यासोबतच आवश्यक त्या सोयी-सुविधा चांगल्याप्रकारे उपलब्ध होण्यास मदत होत आहे.

१) विभाग पातळीवर समन्वय समिती :

श्रीगणेशोत्सव सुरळीतपणे व शांततेने साजरा करण्यासाठी सर्व यंत्रणांसह जनतेकडून योग्य ती काळजी घेतली जाते. या समन्वयासाठी महानगरपालिकेच्या सर्व २४ प्रशासकीय विभागांमध्ये स्वतंत्रपणे २४ समन्वय समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे. यात महानगरपालिकेचे सहाय्यक आयुक्त व संबंधित अधिकारी, पोलीस अधिकारी, बृहन्मुंबई सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव समन्वय समितीचे प्रतिनिधी तसेच इतर संबंधित खात्याचे अधिकारी यांचा समावेश असतो. या काळात संबंधित सहाय्यक आयुक्त हे सुनियोजन व व्यवस्थापन साधण्यासाठी आवश्यकतेनुसार समितीच्या बैठकांचे आयोजन करतात.

२) मंडप बांधण्यासाठी परवानगी व आकार :

२.१) मंडप बांधण्यासाठी परवानगी देण्याची प्रक्रिया साधारणपणे श्रीगणेशोत्सवाच्या अगोदर सुरु होते. मा. उच्च न्यायालयाच्या व महाराष्ट्र शासनाच्या विविध आदेशांच्या अधीन राहून श्रीगणेशोत्सव मंडळांना मंडपांसाठी ऑनलाईन परवानगी देण्यात येते. परवानगीसाठी महानगरपालिकेमार्फत प्रत्येक विभाग कार्यालयात 'एक खिडकी योजना' ऑनलाईन पध्दतीने सुरु करण्यात येते. मंडळांकडून अर्ज प्राप्त झाल्यापासून शक्य तितक्या लवकर व सामान्यपणे पाच दिवसांच्या आत मंडप बांधण्यासाठी परवानगी देण्याचा प्रयत्न असतो.

२.२) श्रीगणेशोत्सवासाठी नव्याने खासगी अथवा सार्वजनिक जागा हवी असल्यास ऑनलाइन 'एक खिडकी योजना'द्वारे स्थानिक पोलीस ठाणे, सहाय्यक पोलीस आयुक्त (वाहतूक) आणि संबंधित महानगरपालिका उप-आयुक्त यांची मान्यता घेणे आवश्यक असते.

२.३) सन १९९७ च्या महाराष्ट्र अधिनियमानुसार काही अटी आहेत. क्रीडांगणाच्या प्रयोजनार्थ राखून ठेवलेल्या, नामनिर्देशित केलेल्या किंवा वाटप केलेल्या राज्य शासनाच्या किंवा नियोजन प्राधिकरणाच्या ताब्यातील कोणत्याही भूखंडाच्या संबंधात एकावेळी १२ दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या मुदतीसाठी श्रीगणेशोत्सवाकरिता बांधण्यात येणाऱ्या मंडपाला सदर जागा देताना पूर्वस्थितीत करण्याच्या अटीसापेक्ष मंडळांना परवानगी देण्यात येते.

२.४) श्रीगणेशोत्सव मंडळांना यंदाच्या उत्सवापासून सलग पाच वर्षांकरिता विभाग कार्यालयामार्फत परवानगी देण्यात येणार आहे. या परवानगीचे दरवर्षी ऑनलाइन नूतनीकरण करणे गरजेचे असेल. दिनांक ६ ऑगस्ट २०२४ पासून एक खिडकी योजनेनुसार संगणकीय प्रणालीद्वारे सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांना मंडप उभारणीसाठी ऑनलाइन परवानगी देण्याची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे. सदर नोंदणीप्रक्रिया <https://portal.mcgm.gov.in> या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

२.५) प्रतिबंध केलेल्या वस्तूंची आणि त्याचसदृश (प्रतिमा) जाहिरात लावण्यास श्रीगणेशोत्सव मंडळांना परवानगी देता येणार नाही. मंडपामध्ये जाहिराती लावू इच्छिणाऱ्या मंडळांना विहित शुल्क आकारण्यात येईल.

२.६) २५ फूटांपेक्षा अधिक उंची असलेल्या मंडपांच्या बांधणी स्थैर्यतेची (Structural Stability) हमी मंडळांकडून घेऊन त्यासाठी मंडळास जबाबदार धरण्यात येईल.

३) पर्यावरणपूरक श्रीगणेशमूर्तीसाठी ५०० टनांपेक्षा अधिक मोफत शाडू माती वाटप :-

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात पर्यावरणपूरक श्रीगणेशोत्सव पद्धतीने साजरा व्हावा, यासाठी महानगरपालिकेने यावर्षी विशेष प्रयत्न सुरु केले आहेत. त्याचाच एक भाग म्हणून मोफत शाडू मातीसाठी २०० पेक्षा अधिक मूर्तिकारांनी मागणी केली असून, त्यांना ५०० टनांपेक्षा अधिक मोफत शाडू माती देण्यात आली आहे.

३.१) श्रीगणेशमूर्तीची उंची शक्यतोवर कमी ठेवावी. मूर्ती पर्यावरणपूरक साहित्याची असावी.

३.२) श्रीगणेशमूर्ती तयार करताना पर्यावरणाचा, उंचीचा विचार करणे आवश्यक आहे. मूर्ती रंगविताना काही ठिकाणी बंदी घातलेल्या रंगांचा वापर केला जातो. त्यामुळे तलावात / समुद्रात प्रदूषण तर होतेच, शिवाय अशा श्रीगणेशमूर्तींचे विघटन त्वरित होत नाही. त्यासाठी वेगळी व्यवस्था करावी लागते. त्यामुळे प्रत्येक मंडळाने श्रीगणेशमूर्ती खरेदी करताना ती मातीची अथवा पर्यावरणपूरक साहित्याची बनविली आहे, हे पाहूनच खरेदी करावी.

३.३) पर्यावरणपूरक श्रीगणेशोत्सवास प्रोत्साहन मिळावे, या हेतूने पर्यावरणपूरक मूर्ती तयार करणाऱ्या मूर्तिकारांसाठी विविध ठिकाणी निःशुल्क जागा उपलब्ध करून दिली आहे. त्याचे वितरण विभागनिहाय 'प्रथम येणाऱ्यास प्रथम प्राधान्य' या तत्त्वावर उपलब्धतेनुसार केले आहे.

४) स्वच्छता व आरोग्य :-

४.१) सार्वजनिक आरोग्याबाबत प्रत्येकाने आपल्या विभागात उंदीर, डास इत्यादींचा उपद्रव होणार नाही, याची काळजी घ्यावी. जेणेकरून लेप्टोस्पायरोसिस व इतर साथीच्या रोगांचा फैलाव होणार नाही.

४.२) मोकळ्या जागेवरील माती, कचरा काढून घेण्याची काळजी घ्यावी, जेणेकरून श्रीगणेशोत्सवाच्या कालावधीत संपूर्ण स्वच्छता राखली जाईल व आरोग्यास धोका निर्माण होणार नाही.

४.३) प्रत्येक श्रीगणेशोत्सव मंडळाने मंडपाचा परिसर, रस्ते व विसर्जनाची ठिकाणे स्वच्छ व सुंदर ठेवावीत. आवश्यकतेनुसार कचरा संकलित करण्याची स्वतंत्र व्यवस्था करावी.

४.४) मंडपात तसेच मंडपाच्या आजूबाजूच्या परिसरात महानगरपालिकेने तयार केलेली लोकोपयोगी भिक्तीपत्रके, कापडी फलक तसेच इतर समाजोपयोगी माहितीपत्रके प्रदर्शित करावीत.

४.५) मंडपाच्या परिसरात आग विझविण्यासाठी सहज उपलब्ध होईल अशा रितीने वाळू (रेती) बादल्या व पाण्याची व्यवस्था असावी. मंडपाजवळील अग्निशमन केंद्राचा संपर्क क्रमांक मंडळातील कार्यकर्त्यांकडे व पदाधिकाऱ्यांकडे असावा. मंडपामुळे खड्डे होणार नाहीत याची दक्षता घ्यावी.

४.६) मंडपात तसेच विसर्जनाच्या वेळी भाविकांच्या सुरक्षा व्यवस्थेबाबत विशेष जागरूक असावे तसेच पोलिसांना सहकार्य करावे. आपत्कालीन नियंत्रण कक्ष यांचे संपर्क क्रमांक १९१६ / २२६९४७२५-२७ असे आहेत.

४.७) श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनाच्या कालावधीत मावा व माव्याचा वापर करून तयार केलेले पदार्थ खरेदी केले जातात. हे पदार्थ शिळे असल्यास त्यांच्या सेवनामुळे आजार उद्भवू शकतात. त्यामुळे ताज्या आणि खाण्यायोग्य पदार्थांची तपासणी करून खरेदी व वाटप करावे. श्रीगणेशोत्सव साजरा होत असलेल्या परिसरात फेरीवाल्यांना खाद्यपदार्थांची विक्री करण्यास प्रतिबंध करावा. याबाबतीत काही मदत लागल्यास महानगरपालिकेच्या संबंधित विभागातील वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन खाते/ वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी) यांच्याशी संपर्क साधावा.

५) निर्माल्य व्यवस्थापन :-

मागील काही वर्षांपासून श्रीगणेशोत्सव कालावधीत तयार होणाऱ्या निर्माल्यावर योग्य ती प्रक्रिया करून खत तयार केले जाते. यामुळे समुद्र व तलावाचे प्रदूषण टळते. या निर्माल्य व्यवस्थापनेमध्ये सुसूत्रता आणण्यासाठी खालील सूचना देण्यात येत आहेत.

५.१) प्रत्येक मंडळाने श्रीगणेशोत्सव कालावधीत तयार होणारे निर्माल्य व तत्सम पदार्थ साठवून ठेवण्यासाठी व्यवस्था करावी. निर्माल्याचे व्यवस्थित वर्गीकरण करावे. तसेच ज्यापासून खत तयार करता येऊ शकत नाही, असे पदार्थ वेगळ्या डब्यात जमा करावे. संकलित होणारे निर्माल्य हे महानगरपालिकेच्या निर्माल्य वाहनास हस्तांतरित करावे.

५.२) वाहन पोहोचण्यास अडथळा असलेल्या ठिकाणच्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने / नागरिकांनी महानगरपालिकेच्या वाहनाला सोईचे जाईल, अशा ठिकाणी एकत्रितपणे निर्माल्य संकलित करून ठेवावे.

६) पर्यावरणपूरक गणेशोत्सव :-

६.१) शाडू मातीपासून बनविलेल्या मूर्तीची स्थापना करावी.

६.२) आरास करण्यासाठी पर्यावरणपूरक बाबींचा वापर करावा. तसेच थर्माकोल, प्लास्टर ऑफ पॅरिस, प्लास्टिक अशा विघटन न होणाऱ्या वस्तू/पदार्थांचा वापर टाळावा.

६.३) श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन करण्यासाठी कृत्रिम तलावांना प्राधान्य द्यावे किंवा बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रात मूर्ती जमा कराव्यात.

७) पर्यावरणपूरक उत्सवाला हातभार :-

श्रीगणेशोत्सव पर्यावरणपूरक पद्धतीने साजरा व्हावा, यासाठी कृत्रिम तलावांची सुविधा तर उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. याशिवाय चंदाच्या श्रीगणेशोत्सवात ऑनलाइन खरेदी माध्यमांशी संपर्क साधून पर्यावरणपूरक श्रीगणेशमूर्ती घरपोच वितरण करण्याची सुविधा पुरविण्याकरिता महानगरपालिकेकडून समन्वय साधण्यात येणार आहे. यामुळे भाविकांना पर्यावरणपूरक मूर्ती अगदी सहज आणि घरबसल्या उपलब्ध होणार आहे. यातून पर्यावरणपूरक उत्सवाला हातभार लागणार आहे.

आपत्कालीन नियंत्रण कक्ष : १९१६ / २२६९ ४७२५ - २७

८) श्रीगणेशमूर्ती विसर्जन :-

८.१) मुंबई महानगरातील श्रीगणेशोत्सव अधिकाधिक पर्यावरणपूरक पद्धतीने साजरा व्हावा, यासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासन श्रीगणेश मूर्ती घडविणाऱ्या मूर्तिकारांना शाडूची माती पुरविणे, त्यांना जागा उपलब्ध करून देणे, मूर्ती विसर्जनासाठी कृत्रिम तलाव तयार करणे आणि पर्यावरणपूरक श्रीगणेशोत्सवाला प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने 'श्री गणेश गौरव स्पर्धा' आयोजित करणे यासारखे विविध उपक्रम राबवित असते. याच श्रृंखलेत यंदा नागरिकांना मुंबईतील कृत्रिम तलावांच्या ठिकाणांची माहिती सहजपणे उपलब्ध व्हावी, या उद्देशाने 'जीपीएस लोकेशनस'सह असलेली कृत्रिम तलावांची यादी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. विशेष म्हणजे या यादीचा 'क्यू आर कोड' जनसंपर्क विभागाद्वारे प्रकाशित करण्यात येणाऱ्या माहिती पुस्तिकेसह विविध ठिकाणी प्रदर्शित करण्यात येणार आहे.

८.२) मुंबई महानगरात एकूण ६९ नैसर्गिक विसर्जन स्थळे आहेत. तसेच यावर्षी २०४ ठिकाणी कृत्रिम विसर्जन स्थळेही तयार करण्यात आली आहेत. विभाग स्तरावर फिरती विसर्जन स्थळे/श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रे देखील तयार करण्यात आली आहेत.

८.३) चौपाट्यांवर श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनाच्या ठिकाणी भरती व ओहोटीची वेळ तसेच लाटांची उंची नमूद करणारा फलक प्रदर्शित केला जाईल. सदर ठिकाणी देण्यात येणाऱ्या तसेच महानगरपालिका आणि पोलिसांकडून प्राप्त होणाऱ्या सूचनांचे तंतोतंत पालन करावे.

८.४) विसर्जनाच्या ठिकाणी महानगरपालिका तसेच अनेक स्वयंसेवी संस्थांमार्फत वैद्यकीय सेवा, पिण्याचे पाणी, शौचालये, आपत्कालीन व्यवस्था इत्यादी सेवा-सुविधा उपलब्ध केल्या जातात. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विभागवार विसर्जन स्थळांची, तेथे उपलब्ध असलेल्या सेवा-सुविधा इत्यादी बाबतची माहिती या पुस्तिकेत समाविष्ट आहे.

८.५) विसर्जनाच्या कालावधीत महानगरपालिकेच्या सेवा-सुविधांबाबत काही अडचणी आल्यास विभागातील नियंत्रण कक्षाशी संपर्क साधावा अथवा या पुस्तिकेत नमूद केलेल्या योग्य त्या नियंत्रण कक्षाशी संपर्क साधावा.

८.६) जेथे मोठ्या प्रमाणात श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन होते, अशा ठिकाणी महानगरपालिकेकडून विसर्जनाच्या दिवशी बिनतारी संदेश यंत्रणांसहित नियंत्रण कक्षाची स्थापना करण्यात येते. आपत्कालीनप्रसंगी या सेवेचा अवश्य उपयोग करावा. तसेच या पुस्तिकेत नमूद केलेल्या दूरध्वनीवर अथवा महानगरपालिका मुख्यालयातील आपत्कालीन नियंत्रण कक्षाशी १९१६ या दूरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधावा.

८.७) महानगरपालिकेद्वारे नागरिकांना असे आवाहन करण्यात येत आहे की, त्यांनी विसर्जनापूर्वीची पूजा, आरती आदी विधी प्राधान्याने घरीच पूर्ण करावे. मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करून गर्दी न करता संकलन केंद्रात श्रीगणेशमूर्ती जमा करावी किंवा कृत्रिम तलावात विसर्जित करावी.

८.८) नैसर्गिक विसर्जनाचे ठिकाण, कृत्रिम तलावाचे ठिकाण आणि मूर्ती संकलन केंद्र या ठिकाणी उपस्थित असलेले बृहन्मुंबई महानगरपालिका कर्मचारी यांच्याकडे आपली श्रीगणेशमूर्ती द्यावी व त्यानंतर महानगरपालिकेतर्फे श्रीगणेशमूर्तीचे सन्मानपूर्वक विसर्जन करण्यात येईल.

सन २०२३ मध्ये		
कृत्रिम तलावांमध्ये विसर्जित करण्यात आलेल्या सार्वजनिक,		
घरगुती श्रीगणेश व गौरी मूर्तींची एकूण संख्या		
सार्वजनिक -	१,९०४	श्रीगणेशमूर्ती
घरगुती -	२,५६५	गौरी मूर्ती
	७२,२४०	श्रीगणेशमूर्ती
एकूण -	७६,७०९	एकूण मूर्ती

बृहन्मुंबई महानगरपालिका श्रीगणेश गौरव पुरस्कार २०२४

श्रीगणेश गौरव पुरस्कार स्पर्धा :

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विद्यमाने जनसंपर्क विभागातर्फे दरवर्षी श्रीगणेश गौरव स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते. यंदा स्पर्धेचे ३५वे वर्षे आहे. श्रीगणेशमूर्तीची सुबकता, तिच्या सभोवतालची आरास, त्यासाठी निवडलेल्या विषयाचा आशय, त्याची मांडणी, मंडळाने केलेली सामाजिक, विधायक कार्ये, परिसर स्वच्छता, सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळाने उत्सवाच्या काळात महानगरपालिकेच्या स्वच्छता मोहिमेला दिलेला प्रतिसाद, स्वच्छता, पर्यावरण आदी जनहिताचे संदेश नागरिकांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी केलेली विशेष कार्ये इत्यादी बाबी विचारात घेतल्या जातात. निवड समितीने शिफारस केलेल्या विजेत्या मंडळांना खालीलप्रमाणे पुरस्कार देण्यात येतात.

- क) १) प्रथम पुरस्कार रु. ७५,०००/- २) द्वितीय पुरस्कार रु. ५०,०००/- ३) तृतीय पुरस्कार रु. ३५,०००/-
ख) वैयक्तिक पुरस्कार १) सर्वोत्कृष्ट मूर्तिकार रु. २५,०००/- २) सर्वोत्कृष्ट सजावटकार रु. २०,०००/-
ग) दोन उत्तेजनार्थ पुरस्कार : प्रत्येकी रु. १०,०००/- घ) शाडू मातीची सर्वोत्कृष्ट मूर्ती पुरस्कार रु. २५,०००/-
च) सामाजिक कार्य / समाज कार्य / अवयवदान जागृती : पुरस्कार रु. १५,०००/-
छ) प्लास्टिक बंदी / थर्माकोल बंदी / पर्यावरण विषयक जनजागृती उत्तेजनार्थ दोन पुरस्कार : प्रत्येकी रु. १०,०००/-

कृपया स्पर्धेचा प्रवेश अर्ज पुढील पत्त्यावर कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी व कार्यालयीन वेळेत सादर करावा :-

जनसंपर्क विभाग, तळ मजला, नवी विस्तारित इमारत, बृहन्मुंबई महानगरपालिका मुख्यालय,
महापालिका मार्ग, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१

अर्ज सादर करण्याची शेवटची तारीख :- ०६ सप्टेंबर २०२४ रोजी सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत.

स्पर्धेचे नियम :-

१. ज्या श्रीगणेशोत्सव मंडळांची नोंदणी धर्मादाय आयुक्तांकडे आहे, त्यांनाच या स्पर्धेत सहभागी होता येईल.
२. नोंदणीकृत श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी यापूर्वी किमान पाच वर्षे गणेशोत्सव साजरा केलेला असावा.
३. ज्यांच्याकडे महानगरपालिका, वीज वितरण कंपनी, पोलीस खाते यांचे उत्सव साजरा करण्यासाठी आवश्यक असलेले परवाने आहेत, अशी मंडळेच या स्पर्धेत भाग घेऊ शकतील.

या स्पर्धेसाठी नियुक्त केलेल्या तज्ज्ञांची निवड समिती, स्पर्धेत भाग घेण्यास पात्र असणाऱ्या सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांना पूर्वनियोजित वेळापत्रकानुसार भेट देऊन अंतिम फेरीनंतर स्पर्धेचा निकाल बंद लिफाफ्यात महानगरपालिका प्रशासनाला सादर करतील. दरवर्षी श्रीगणेशोत्सव सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी वर नमूद केलेल्या सूचनांचे पालन बृहन्मुंबईतील श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी व जनतेने योग्य प्रकारे करावे, ही नम्र विनंती.

समन्वयक :-

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतर्फे श्री. प्रशांत सपकाळे, उप आयुक्त (परिमंडळ - २) यांची श्रीगणेशोत्सवासाठी समन्वयक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे. त्यांचा पत्रव्यवहाराचा पत्ता पुढीलप्रमाणे आहे :-

उप आयुक्त (परिमंडळ - २) यांचे कार्यालय, 'एफ दक्षिण' विभाग कार्यालय इमारत, ३ रा मजला,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, परळ, मुंबई - ४०० ०१२. दूरध्वनी : ०२२-२४१३ ४५६०.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका श्रीगणेश गौरव पुरस्कार २०२४ प्रवेश अर्ज

‘श्रीगणेश गौरव पुरस्कार २०२३’ मध्ये
शाडू मातीची सर्वोत्कृष्ट ठरलेली श्रीगणेशमूर्ती

जनसंपर्क विभाग, तळ मजला, नवी विस्तारित इमारत,
महानगरपालिका मुख्यालय, महापालिका मार्ग, मुंबई - ४०० ००९,
दूरध्वनी : ०२२-२२६२०२५९ (विस्तारित क्र.- ४८६५)

(अर्ज शुक्रवार, दि. ०६/०९/२०२४ रोजी सायं. ४ वाजेपर्यंत संपूर्ण माहितीसह जनसंपर्क कार्यालयात सादर करावा)

१) श्रीगणेशोत्सव मंडळाचे नाव व पूर्ण पत्ता : (उत्सव स्थळाजवळील ठळक खूण / प्रसिद्ध ठिकाण लिहावे.)

२) श्रीगणेशोत्सव मंडळाचा ई-मेल आयडी :

३) श्रीगणेशोत्सव मंडळाचे स्थापना वर्ष :

४) धर्मादाय आयुक्तांकडील न्यास नोंदणी क्रमांक :

५) मंडळाच्या दोन जबाबदार पदाधिकाऱ्यांची नावे, हुद्दा, पत्रव्यवहारासाठी पत्ता व संपर्क क्रमांक :

क) _____

ख) _____

ई-मेल आयडी _____

ई-मेल आयडी _____

भ्रमणध्वनी क्र. _____

भ्रमणध्वनी क्र. _____

६) पुरस्कार घोषित झाल्यास धनादेश कोणाच्या नावे काढावा ?

७) मूर्तीकाराचे नाव - पत्ता व भ्रमणध्वनी क्रमांक (हा रकाना पूर्ण भरावा)

८) नेपथ्यकाराचे नाव - पत्ता व भ्रमणध्वनी क्रमांक (हा रकाना पूर्ण भरावा)

९) मंडळाने गेल्या वर्षभरात केलेली विशेष कार्ये (थोडक्यात लिहिणे) :-

१०) आपल्या मंडळाने यंदा साकारलेल्या देखाव्यातून कोणता विषय मांडला आहे ?

११) यंदाच्या उत्सवात आपण समाज प्रबोधनात्मक जनजागृती उपक्रम/ देखावा केला असल्यास संक्षिप्त तपशिल द्यावा.

१२) यंदाच्या उत्सवात आपण पर्यावरण रक्षण जनजागृती देखाव्याचा समावेश केला असल्यास संक्षिप्त तपशिल द्यावा.

१३) यंदाच्या उत्सवात आपण बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या नागरी सेवा-सुविधांविषयक जनजागृती/ देखावा केला असल्यास संक्षिप्त तपशिल द्यावा.

१४) आपल्या मंडळामार्फत शाहू मातीच्या मूर्तीची स्थापना करण्यात आली आहे का ?

या प्रवेश अर्जात दिलेली माहिती खरी असून स्पर्धेसाठी असलेले बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे नियम, अटी आणि परीक्षक मंडळाचे निर्णय इत्यादी बाबी आमहास बंधनकारक असतील.

दिनांक : _____

श्रीगणेशोत्सव मंडळाच्या पदाधिकार्याची स्वाक्षरी

पूर्ण नाव : _____

हुद्दा : _____

मंडळाचा शिक्का

(आवश्यक त्या कागदपत्रांच्या मूल प्रती आणि मंडळाचे गेल्या पाच वर्षांचे अहवाल परीक्षणाच्या दिवशी दाखविण्यास तयार ठेवावेत.)

खालील बाबींच्या छायांकित प्रती अर्जासोबत जोडाव्यात :-

- धर्मादाय आयुक्तांचे न्यास नोंदणी / संबंधित प्रमाणपत्र.
- उत्सवाचे ठिकाण वापरण्यासाठी महानगरपालिकेकडून मिळालेला परवाना.
- वीज वापरासाठी वीज वितरण कंपनीकडून मिळालेला परवाना व त्यासाठी भरलेल्या रक्कमांची पावती.
- उत्सव साजरा करण्यासाठी स्थानिक पोलीस परवानगीची प्रत

सण आणि समारंभासाठी रस्त्यांवर तात्पुरते बांधकाम उभारण्यास परवानगी देण्याबाबतच्या धोरणातील महत्त्वाच्या ठळक तरतुदी

१) प्रस्तावना :-

मुंबई हे १.२५ कोटींहून अधिक लोकसंख्या असलेले महानगर आहे आणि त्याच्या भौगोलिक परिस्थितीमुळे क्षितिजसापेक्ष विस्तारासाठी जागा उपलब्ध नाही. परिणामी सर्व विभागात लोकसंख्येची घनता अधिक आहे. सार्वजनिकरित्या धार्मिक सण-समारंभ साजरे करण्याकरिता खुल्या जागांची टंचाई आहे. श्रीगणेशोत्सव, नवरात्र, ईद इत्यादींसारखे सण समुदाय / संस्था यांच्या कडून मोठ्या प्रमाणावर साजरे केले जाण्याची ऐतिहासिक परंपरा आहे. या सणांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी विचारात घेऊन 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदींच्या अंतर्गत विशिष्ट अटी व शर्तीच्या सापेक्ष तसेच पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीने रस्ते/पदपथ यांवर मंडप, तात्पुरते कक्ष इत्यादी उभारण्यास वैधानिक अनुमती देण्यात येते. या कलम ३१७ नुसार, पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीने, बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त हे कोणत्याही शर्तीवर समारंभाच्या व उत्सवाच्या प्रसंगी मंडळ व कोणतीही अशी संरचना तात्पुरती उभारण्यासाठी लेखी परवानगी देवू शकतात.

यानुसार गेली काही दशके प्रचलित धोरणानुसार रस्ते / पदपथ यांच्या काही भागावर सण उत्सवांच्या कालावधीत तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास विभागीय सहाय्यक आयुक्त यांच्या स्तरावर परवानगी देण्यात येते. महानगरपालिकेने 'पादचारी प्रथम' (पादचान्यांना प्राधान्य) हे धोरणही निश्चित केलेले आहे. जेणेकरून पादचान्यांना वाहनांबरोबर वाहनांच्या गर्दीतून चालणे भाग न पडता त्यांना पदपथावरून मुक्तपणे चालता यावे.

माननीय उच्च न्यायालयाने सन २०१४ च्या क्रमांक १२४ च्या दिवाणी दाव्यांमध्ये, तसेच सन २०१३ च्या क्रमांक २२६ आणि सन २०१० च्या क्रमांक १७३ च्या जनहित याचिकांबाबत अनुक्रमे दिनांक १३/०३/२०१५, २४/०६/२०१५ व १७/०७/२०१५ रोजी दिलेल्या आदेशांमध्ये नमूद केले आहे की, "मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ मधील कलम ३१७ अन्वये महानगरपालिका आयुक्तांना, विशिष्ट अटींच्या सापेक्ष रस्त्यावरील तात्पुरत्या बांधकामांना आवश्यक ती परवानगी देण्याचा अधिकार प्राप्त झालेला आहे. अशी तात्पुरती बांधकामे रस्त्यांवरील वाहतूक, पदपथांवरील पादचान्यांचा वावर याला अडथळा ठरता कामा नये आणि महानगरपालिकेला निर्देशित केलेल्या सण / उत्सवांच्या काळात रस्त्यावर उभारण्याच्या तात्पुरत्या बांधकामांबाबत धोरण निश्चित करण्यात यावे".

माननीय उच्च न्यायालयाने आपल्या दिनांक १७/०७/२०१५ च्या आदेशान्वये असे निर्देश दिलेले आहेत की, 'रेल्वे स्थानके, सार्वजनिक बस स्थानके, मुख्य/ प्रमुख ऑटोरिक्षा थांबे व टॅक्सी थांबे; तसेच मोठी रुग्णालये व शैक्षणिक संस्था यांच्या परिसरामध्ये तात्पुरते कक्ष, मंडप किंवा तत्सम बांधकामे उभारण्याची परवानगी देताना महानगरपालिका आयुक्तांनी संबंधित घटक विचारात घ्यावयास हवेत. सर्व संबंधित घटक विचारात घेतल्यानंतर महानगरपालिका आयुक्तांना खरोखर असे वाटत असेल की, अशा परिसरातील तात्पुरते कक्ष वा तत्सम बांधकामांच्या उभारणीला दिलेल्या परवानगीमुळे वाहतूक वा पादचान्यांचा मुक्त वावर यांना कोणत्याही स्वरूपाचा अडथळा निर्माण होत नाही. तर अशा परिस्थितीत या न्यायालयाचे आदेश महानगरपालिका आयुक्तांचे परवानगी देण्याचे अधिकार काढून घेत नाही; यास्तव आदेशांच्या परिच्छेद ८ च्या अंतिम भागात, प्रकरणांची निश्चिती केवळ उदाहरणे दिलेली आहेत. यांवर विशेष भर दिलेला आहे.'

माननीय उच्च न्यायालयाने आपल्या दिनांक १३/०५/२०१५ च्या आदेशान्वये (परिच्छेद ८) हे स्पष्ट केले आहे की, "रस्त्यांवर मंडप उभारण्यास देण्यात येणाऱ्या परवानगीचे अधिकार पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीशिवाय वापरता येणार नाही. सदर सहमतीशिवाय केलेल्या अधिकारांचा वापर कायद्याच्या दृष्टीने चूक ठरेल." यास्तव नागरिकांच्या सुविहित वाहतूक आणि पदपथावरील मुक्त वावराचा अधिकार विचारात घेऊन प्रस्तावित धोरण निश्चित केले आहे.

२) धोरण

महानगरपालिकेच्या रस्त्यांवर / पदपथांवर तात्पुरते बांधकाम करून कोणताही उत्सव साजरा करावयाचा असल्यास वाहतूक पोलीस विभाग व संबंधित पोलीस ठाण्याद्वारे पोलीस आयुक्तांची पूर्व सहमती घेणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदीनुसार रस्ते व पदपथांवर तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास देण्यात येणाऱ्या परवानगीकरिता पुढील प्रक्रिया विहित करण्यात आली आहे. सणाच्या / उत्सवाच्या ३० दिवस आधी संबंधित विभागाच्या सहाय्यक आयुक्तांना अर्ज सादर करावयास हवा. विभागाचे सहाय्यक आयुक्त नवीन धोरणांच्या तरतुदींच्या आधारे अर्जाची छाननी करतील. सहाय्यक आयुक्तांचा निर्णय हा अंतिम असेल.

- २.१) विभागाचे सहाय्यक आयुक्त महानगरपालिकेच्या रस्त्यांवर तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास, 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदीन्वये परवानगी देतील.
- २.२) माननीय उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशांच्या अनुषंगाने परवानगी देण्याआधी प्रस्तावित तात्पुरत्या बांधकामाकरिता/मंडपाकरिता त्या ठिकाणाचा नकाशा, बांधकामाची लांबी, रुंदी व उंची या सहीतचा आराखडा यासह पोलीस आयुक्त किंवा स्थानिक पोलीस ठाण्याचे प्राधिकृत अधिकारी तसेच वाहतूक पोलीस विभाग यांच्याकडून सहमती / ना हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करणे आवश्यक आहे.
- २.३) सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांच्या मंडपांची उंची निर्धारित नियमांप्रमाणे असावी. तसेच मंडळांना बांधकाम स्थिरतेचे (Structure Stability) प्रमाणपत्र सादर करावे लागेल.
- २.४) अर्जदारांनी अग्निशमन दल विभागाच्या संदर्भातील सर्व बाबींची पूर्तता करावी.
- २.५) रस्त्यांना खड्डे पाडण्यात येऊ नयेत. मंडपाच्या सर्वेक्षणाच्या वेळी खड्डे पडलेले निदर्शनास आल्यास प्रति खड्डा रुपये २०००/- दंड आकारण्यात येईल व वसूल करण्यात येईल. तदनंतर महानगरपालिकेच्या प्रचलित धोरणानुसार मंडळ / व्यक्तींच्या विरुद्ध आवश्यक ती कारवाई करण्यात येईल.
- २.६) अर्जदारांनी विजेची व पाण्याची स्वतंत्र व्यवस्था करावी. आवश्यकतेनुसार स्वतंत्र जोडणी घ्यावी.
- २.७) प्रतिबंधित असलेल्या वस्तूंच्या जाहिरातींना मनाई आहे, अशा जाहिरातींना परवानगी दिली जाणार नाही. मंडपातील जाहिरातींकरिता अनुज्ञापन अधीक्षक खात्याकडून विहित शुल्क आकारण्यात येईल. तसेच केवळ १०० मीटर परिसरातील जाहिरातींना परवानगी दिली जाईल.
- २.८) सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी विहित केलेली ध्वनी / आवाजाची मर्यादा - पातळी यासंबंधीच्या निकषांचे पालन अर्जदारांनी केले पाहिजे.
- २.९) ज्या ठिकाणाला परवानगी देण्यात आलेली आहे, त्या ठिकाणाचा वापर अन्य कोणत्याही उद्देशाकरिता करता येणार नाही.
- २.१०) ज्या कालावधीकरिता तात्पुरत्या बांधकामाची परवानगी देण्यात आलेली आहे. तो कालावधी समाप्त झाल्यानंतर सदर बांधकाम अर्जदाराला स्वतःच्या जबाबदारीवर स्वखर्चाने काढून टाकावे लागेल. परवानगीत नमूद केलेल्या कालावधीच्या समाप्तीनंतर मुदतवाढ मिळणार नाही.
- २.११) सदर ठिकाण महानगरपालिकेला हस्तांतरित करताना स्वच्छ व नुकसानरहित असावे.
- २.१२) परवानगी देण्यात आलेल्या तात्पुरत्या बांधकामाच्या अंतर्गत भागात कोणत्याही स्वरूपाच्या 'स्टॉल्स'ना परवानगी मिळणार नाही.
- २.१३) उत्सव / समारंभ साजरा करण्याकरिता आवश्यक असलेल्या सर्व परवानग्या आणण्याची जबाबदारी संबंधित मंडळांची असेल.
- २.१४) पर्यावरण विभाग, पोलीस खाते, न्यायालये, महानगरपालिका आणि इतर सक्षम प्राधिकारी यांनी वेळोवेळी जारी केलेल्या आदेशांची पूर्तता करणे अर्जदारांना / मंडळांना बंधनकारक आहे.
- २.१५) परवानगी प्रत मंडपाच्या प्रवेशद्वारावर, दर्शनी भागात, जनतेला पाहण्यासाठी लावण्यात यावी.
- २.१६) उपरोक्त अटी व शर्तीपैकी एकाचेही उल्लंघन झाल्यास अनामत रक्कम पूर्णपणे जप्त करण्यात येईल व बांधकाम उभारण्याकरिता देण्यात आलेली परवानगी रद्द करण्यात येईल.
- २.१७) दिलेली परवानगी कोणतेही कारण न देता, कोणत्याही वेळी रद्द करण्याचा अधिकार महानगरपालिका स्वतःकडे राखून ठेवत आहे.

३) विभागीय सहाय्यक आयुक्तांनी वाहने / पादचारी विषयक घ्यावयाची काळजी :-

- ३.१) सर्वसाधारणपणे रेल्वे स्थानक, सार्वजनिक बस स्थानके, ऑटोरिक्षा थांबे, टॅक्सी थांबे, मोठी रुग्णालये आणि शैक्षणिक संस्था यांच्या आसपासच्या रस्त्यांवर वाहतुकीची कोडी झालेली आढळते. या रस्त्यांवर वाहनांची व पादचाऱ्यांची वर्दळ फार मोठ्या प्रमाणावर असते. ही बाब लक्षात घेता रुग्णालये, शाळा, रेल्वे स्थानके, बस स्थानके इत्यादींच्या नजीक उत्सव साजरा करण्याकरिता मंडप उभारण्याची परवानगी देताना वाहने आणि पादचारी यांच्या सुरळीत वाहतुकीकरिता पुरेशी जागा राखून ठेवण्यात यावी.
- ३.२) रेल्वे स्थानके, बस स्थानके इत्यादींचे प्रवेशद्वार व निर्गमद्वार यांना थेट अडथळा निर्माण होईल, अशा ठिकाणी मंडप उभारणीची जागा असू नये. तसेच पादचारी पुलांच्या जिऱ्यांच्या उतरण्याच्या जागांच्या अगदी समोरदेखील मंडप असू नयेत. रेल्वे स्थानके व बस स्थानके यामधून प्रवाशांचे निर्गमन व मुक्त वावर यांची खातरजमा करण्यात यावी. रुग्णवाहिकांना रुग्णालयातून व्यवस्थित आत व बाहेर जाता यावे यासाठी जागा (ठेवण्यात आली पाहिजे) ठेवणे आवश्यक आहे.
- ३.२) सण / उत्सव काळांत रस्ते / पदपथांवर तात्पुरत्या बांधकामांना परवानगी देताना, माननीय उच्च न्यायालय यांनी जनहित याचिका क्रमांक १७३/२०१० मध्ये दिलेल्या दिनांक १३/०३/२०१५, दिनांक २४/०६/२०१५, तसेच दिनांक ८, १०, ११, १२ व दिनांक १६/०८/२०१६ आणि परिपत्रक क्रमांक एम. डी. एफ. / ४१८ जन. दिनांक १२/०५/२०१७ व त्यानंतर वेळोवेळी दिलेल्या आदेशांचे सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्त यांनी काटेकोरपणे पालन करावे.

४) वाहतूक व्यवस्थेची माहिती प्रदर्शित करणे :-

- ४.१) जनतेच्या माहितीकरिता पादचारी आणि वाहनांच्या मार्गांचे तपशील दर्शविणारा नकाशा मंडपावर सुयोग्यरित्या प्रदर्शित करण्यात यावा.
४.२) प्रत्येक मंडळाकडे गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची योजना, आराखडा हवा आणि हा आराखडा मंडपाच्या प्रवेशद्वारावर प्रदर्शित करायला हवा.

५) विविध नागरी सेवांमधील सक्षम प्राधिकारी तसेच तक्रार कक्षांचे उदा. ध्वनी प्रदूषण, आरोग्यविषयक तक्रारी, सुरक्षा व्यवस्था, विविध स्वरूपाचे उपद्रव इत्यादींचे दूरध्वनी क्रमांक/ भ्रमणध्वनी क्रमांक प्रत्येक मंडळाने प्रदर्शित करावयास हवेत.

६) तक्रार निवारण व्यवस्था :-

मंडप, ध्वनी प्रदूषण इत्यादी तक्रारी नागरिकांना दाखल करता याव्यात, यासाठी प्रत्येक विभागाच्या सहाय्यक आयुक्तांद्वारे तक्रार निवारण अधिकारी नेमले जातील. या तक्रार निवारण अधिकाऱ्यांद्वारे तक्रारीच्या तत्काळ निवारणासाठी कार्यवाही केली जाईल. या अनुषंगाने प्रत्येक विभागस्तरीय सहाय्यक आयुक्तांच्या स्तरावर तक्रार नोंदवही असेल. दूरध्वनी किंवा लेखी स्वरूपात प्राप्त होणाऱ्या तक्रारीची नोंदणी ही पुढील नमुन्यात करण्यात यावी :

तक्रार नोंदवही नमुना 'अ' (ध्वनीप्रदूषणाबाबत)

अनु. क्र.	तक्रारीचा दिनांक व वेळ	तक्रारदाराचे नाव, पत्ता आणि दूरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक	तक्रारीचा तपशील	तक्रार पाठविली त्या पोलीस स्टेशनचे नाव, अधिकाऱ्याचे पदनाम, जावक क्रमांक, व दिनांक	तक्रारीवर करण्यात आलेल्या कारवाईचा तपशील	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७

तक्रार नोंदवही नमुना 'ब' (अनधिकृत मंडपाबाबत)

अनु. क्र.	तक्रारीचा दिनांक व वेळ	तक्रारदाराचे नाव, पत्ता आणि दूरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक	तक्रारीचा तपशील	तक्रार अग्रेषित करण्यात आलेल्या अधिकाऱ्याचे पदनाम, जावक क्रमांक, व दिनांक	संबंधित अधिकाऱ्यामार्फत तक्रारीवर करण्यात आलेल्या कारवाईचा तपशील	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७

सदरहू नोंदवही सहाय्यक आयुक्त नियमितपणे तपासतील. सर्व तक्रारींचे निवारण झाल्याबाबतची खातरजमा सहाय्यक आयुक्त करतील. संबंधित विभागाचे सहाय्यक आयुक्त व तक्रार निवारण अधिकारी यांचे दूरध्वनी क्रमांक आणि ई-मेल आयडी सर्व अर्जदारांनी सर्वसामान्य जनतेच्या माहितीकरिता मंडपावर ठळकपणे प्रदर्शित करावेत.

७) रेल्वे स्थानके, बस स्थानके, रिक्षा / टॅक्सी थांबे, रुग्णालये, शैक्षणिक संस्था इत्यादी परिसरात जेथे विशिष्ट वेळेत मोठ्या प्रमाणावर वर्दळ व पादचाऱ्यांचा वावर असतो; अशा ठिकाणी तात्पुरत्या बांधकामांना परवानगी देताना, पादचाऱ्यांना पुरेशी जागा उपलब्ध आहे, याची खात्री करताना विभागीय सहाय्यक आयुक्तांनी अधिक काळजी घ्यावी.

भूषण गगराणी

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

परिपत्रक

क्र. अअ/०२/जाहिरात/२०२४-२५, दि. ०६-०८-२०२४

अनुज्ञापन अधीक्षक यांचे कार्यालय
६ वा मजला, मलनि:सारण प्रचालन
प्रशासकीय कार्यालये इमारत, दादर उदंचन केंद्र
२४९, सेनापती बापट मार्ग, दादर, मुंबई- ४०० ०२८

विषय : सार्वजनिक गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव २०२४ दरम्यान जाहिरात प्रदर्शित करण्याबाबत निकष

गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना व्यावसायिक जाहिराती प्रदर्शित करण्याबाबत दि. २६-११-२००७ रोजीच्या महानगरपालिकेच्या सभेतील ठराव क्र. ९६६ अन्वये घेतलेल्या निर्णयानुसार गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना मंडपाच्या प्रवेशद्वारापासून १०० मीटर अंतरापर्यंत व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करण्यास सरसकट रु. १०१/- इतकी रक्कम तसेच १०० मीटर अंतराबाहेरील प्रवेशद्वार व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करण्याकरिता फक्त एका प्रवेशद्वारावर रु. १०००/- आकारून परवानगी द्यावी. मात्र मंडळाच्या प्रवेशद्वारापासून १०० मीटर अंतराबाहेर प्रवेशद्वाराव्यतिरिक्त रस्त्यांवर / पदपथांवर कोणतीही जाहिरात अनुज्ञेय नाही. तसेच मा. अति. आयुक्त (शहर) यांचे आदेश क्र. अति. आयुक्त /शहर/७४०/ III / दि. २१-०७-२००६ अन्वये मंडपात प्रदर्शित करण्यात येणाऱ्या व्यावसायिक जाहिरातींसाठी सरसकट रु.१२५/- आकारून परिपत्रक क्र. अति. आ./शहर/१४४७/ दि.२१-०२-२०११ च्या आधीन राहून परवानगी द्यावी.

१) गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना गुटखा व तंबाखूसंबंधीच्या उत्पादनांची आणि मद्याच्या (लिकरच्या) कोणत्याही प्रतिबंधित उत्पादनांच्या त्याच ब्रँडखाली इतर जाहिराती किंवा कोणत्याही सिनेमा, दूरचित्रवाणी मालिकांसंबंधी जाहिरातींमध्ये अश्लील जाहिराती प्रदर्शित करण्यास प्रतिबंध असेल.

२) जाहिराती प्रदर्शित करताना पदपथावरील पादचान्यांना तसेच रस्त्यावरील वाहतुकीला कुठल्याही प्रकारे अडथळा होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

३) मंडळाच्या पारंपरिक प्रवेशद्वाराच्या वरच्या आडव्या बाजूवर मंडळास 'भक्तांचे हार्दिक स्वागत' संदेश लावता येईल. प्रवेशद्वाराच्या उजव्या व डाव्या उभ्या बाजूवर देणगीदारांची व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करता येईल.

४) महानगरपालिका प्रशासनाच्या निर्देशानुसार सामाजिक व नागरी संदेश लावणे गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांवर बंधनकारक राहिल.

५) गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना डिजिटल माध्यमातून जनहिताचे / आरोग्यविषयक संदेश तसेच व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करण्याकरिता १० x १० फूट मर्यादितपर्यंतच्या आकारमानाचे डिजिटल स्क्रीन वाहतूक विभागाचे व स्थानिक पोलीस ठाण्याचे ना-हरकत प्रमाणपत्र घेण्यासापेक्ष लावण्याकरिता परवानगी देण्यात येईल.

यास्तव, सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्त यांना याद्वारे निर्देश देण्यात येतात की, वर नमूद केलेल्या अटी प्रत्येक गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना देण्यात येणाऱ्या परवानगीसोबत जोडण्यात याव्यात. तसेच परवानगी देताना खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी :-

अ) गणेशोत्सव मंडळे/नवरात्रोत्सव मंडळे यांना मंडपाची परवानगी देताना सहाय्यक अभियंता (परिरक्षण)/सहाय्यक अभियंता (इमारती व कारखाने) तसेच वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांनी जाहिरातीची परवानगी देताना एकमेकांच्या समन्वयाने कार्यवाही केल्यास एकाच वेळी परवानगी देणे सुकर होईल. त्याकरिता विभागीय कार्यालयात एक खिडकी यंत्रणा उभारण्यात यावी. मंडळाकडून मंडपाच्या परवानगीकरिता व जाहिरातीच्या परवानगीकरिता स्वतंत्र अर्ज सादर करण्याचे मंडळास निर्देश देण्यात यावेत.

ब) मंडपाच्या परवानगीकरिता सहाय्यक अभियंता (परिरक्षण)/सहाय्यक अभियंता (इमारती व कारखाने) यांच्याकडे केलेल्या अर्जास परवानगी प्राप्त झाल्यानंतरच अशा मंडळांना जाहिरात प्रदर्शित करावयाच्या परवानगी करिता वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांजकडून जाहिरात शुल्क स्वतंत्र चलनाद्वारे भरून परवानगीचे पत्र अटी व शर्तीसह प्राप्त करून घेण्यासाठी निर्देशित करावे.

क) मंडपापासून १०० मीटर अंतराबाहेर उभारण्यात आलेल्या एकाच प्रवेशद्वारास सहाय्यक अभियंता (परिरक्षण) खात्याकडून परवानगी प्राप्त झाल्यानंतरच अनुज्ञापन खात्याकडून त्यावर जाहिरात लावण्यास परवानगी देण्यात येईल.

ड) ज्या मंडळांकडून जाहिरात शुल्क भरून जाहिरातीची परवानगी घेण्यात आली नसल्यास किंवा घेण्याचे राहून गेले असल्यास अशा मंडळांकडे संपर्क करून गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव दरम्यान जाहिरात परवानगीचे पत्र देण्याची कार्यवाही वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांना सूचना देण्यात याव्यात व त्याबाबतचा सविस्तर अहवाल अनुज्ञापन अधीक्षक यांच्या कार्यालयाकडे उत्सवाच्या समाप्तीनंतर त्वरित पाठविण्याचे निर्देश देण्यात यावेत.

इ) सदरची परवानगी गणेशोत्सव (भाद्रपद / माघ महिना) व नवरात्रोत्सव २०२४ सणादरम्यान अनुज्ञेय राहिल तसेच विसर्जनानंतर दुसऱ्याच दिवशी सदर जाहिरात फलक काढून टाकण्यासाठी सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्तांनी गणेशोत्सव/नवरात्रोत्सव मंडळांना सूचना देण्याबाबत निर्देश देण्यात येत आहेत.

(शरद आयरे)
उप अनुज्ञापन अधीक्षक

(अनिल काटे)
अनुज्ञापन अधीक्षक (प्र.)

(किरण दिघावकर)
उप आयुक्त (विशेष)

(डॉ. अश्विनी जोशी)
अति. महानगरपालिका
आयुक्त (शहर)

(भूषण गगराणी)
महानगरपालिका
आयुक्त

महानगरपालिका व इतर महत्त्वाचे नियंत्रण कक्ष आणि त्यांचे दूरध्वनी क्रमांक

नियंत्रण कक्ष

म. न. पा. आपत्कालीन व्यवस्थापन	१९१६ आणि २२६९ ४७२५-२७
म. न. पा. मुंबई अग्निशमन दल (भायखळा)	१०१
म. न. पा. घनकचरा व्यवस्थापन (वरळी)	२४९३ ५६८९/८७
बेस्ट कॉल सेंटर (वीज पुरवठा)	२२१५ ६७४८/४९
बेस्ट (कुलाबा प्युज)	२२१८ ४२४२ २२१५ ६७४८
बेस्ट वाहतूक (वडाळा)	२४१८ ४४८९
बेस्ट विद्युत पुरवठा (वडाळा)	२४१४ ६२६२
महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी	१८००२ ३३३४३५
अदानी एनर्जी	३००९ ९९९९
मुंबई पोलीस	१०० आणि २२६२ १८५५
मुंबई पोलीस वाहतूक विभाग (वरळी)	२४९३ ७७४६, २४९३ ९७१७ २४९३ ७७५५, २४९३ ७७४७
नागरी संरक्षण दल मुख्यालय	२२८४ ३६६७
गृहरक्षक दल मुख्यालय	२२८५ ६४३५, २२८४ २४२३/२२८४ २५६७
पश्चिम रेल्वे, चर्चगेट	२२०८ ४२८७
पश्चिम रेल्वे, मुंबई सेंट्रल पोलीस ठाणे	२३०७ ०१९७
मध्य रेल्वे	२२६२ २६८५
दूरदर्शन (वृत्त)	२४९६ ५८००
आकाशवाणी	२२०२ ६२४२

मुंबई पोलीस (वाहतूक विभाग)

पोलीस सह आयुक्त	०२२-२४९५ ४४४३
पोलीस अतिरिक्त आयुक्त	०२२-२४९२ ७२३४
पोलीस उप आयुक्त (शहर)	०२२-२४९५ ४५४२
पोलीस उप आयुक्त (उपनगरे)	०२२-२६६६ ७३७६
पोलीस उप आयुक्त (पूर्व)	०२२-२३७८ ३४०१

बृहन्मुंबई सार्वजनिक गणेशोत्सव समन्वय समिती

अॅड. नरेश दहिबावकर, अध्यक्ष	९८६९६ ३१२८०
श्री. कुंदन शंकरराव आगासकर, कार्याध्यक्ष	९८२०४ ३२५६९
श्री. हेमचंद्र (पप्पी) पाटील, उपाध्यक्ष	९८६९९ ६३९९९
श्री. गिरीश वालावलकर, प्रमुख कार्यवाह	९८६९३ ६५४३७

मुंबई उपनगरे श्री गणेश उत्सव समन्वय समिती

श्री. लिलाधर डाके, अध्यक्ष	९८२११ ६५४६२
अॅड. अनिल परब, उपाध्यक्ष	९८२०४ १३५०५
श्री. विनोद घोसाळकर, सचिव	९८२१० ३९४४०
श्री. अशोक पटेल, खजिनदार	९८६९० ४६१२६

अखिल सार्वजनिक गणेशोत्सव महासंघ

श्री. जयेंद्र साळगावकर, अध्यक्ष	९८२०२ २५८८९
श्री. संजय यादवराव, कार्याध्यक्ष	९८३३२ ४८२२३
श्री. सुरेश सरनोबत, प्रमुख कार्यवाह	९५९४८ ०३३९९

महानगरपालिका आयुक्त, अतिरिक्त आयुक्त, सह आयुक्त, उप आयुक्त व सहाय्यक आयुक्त यांचे दूरध्वनी क्रमांक

महानगरपालिका आयुक्त	०२२-२२६२ ०५२५
अति. महानगरपालिका आयुक्त (शहर)	०२२-२२६२ ०४३३
अति. महानगरपालिका आयुक्त (प्रकल्प)	०२२-२२६२ ३००४
अति. महानगरपालिका आयुक्त (प. उ.)	०२२-२२६२ ०१४९
अति. महानगरपालिका आयुक्त (पू. उ.)	०२२-२२६२ ०८०९
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - १)	०२२-२३०७ १८१५
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - २)	०२२-२४१५ ०४००
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - ३)	०२२-२६८२ ३४५३
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - ४)	०२२-२६२८ १६५८
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - ५)	०२२-२५२८ ५४२९
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - ६)	०२२-२५०१ १२६५
सह आयुक्त/उप आयुक्त (परिमंडळ - ७)	०२२-२८६१ १५०८

विभाग	सहाय्यक आयुक्त	भ्रमणध्वनी
ए	श्री. जयदीप मोरे (प्रभारी)	९९६९६ ६६५०५
बी	श्री. संतोषकुमार धोंडे	८८७९३ ३५२९१
सी	श्री. विष्णू विधाते	८८७९७ ८७८५८
डी	श्री. शरद उघडे	९१६७४ ९४०३३
ई	श्री. सुरेश सागर (प्रभारी)	९९३०२ ६०४१९
एफ उत्तर	डॉ. पृथ्वीराज चौहाण	८८७९७ ६१२७२
एफ दक्षिण	श्री. महेश पाटील	९३२०६ ९८६९८
जी उत्तर	श्री. अजितकुमार आंबी	९१६७४ ९४००२
जी दक्षिण	श्रीम. मृदुला अंडे	८८७९५ ५८८५१
एच पूर्व	श्रीम. स्वप्नजा क्षीरसागर	९९३०० ४०३२२
एच पश्चिम	श्री. विनायक विसपुते	९३२२९ ०६८४०
के पूर्व	श्री. मनिष वळंजू	८६५७४ ८८९१६
के पश्चिम	श्री. चक्रपाणी अल्ले	९८३३८ १५५१९
एल	श्री. धनाजी हेर्लेकर	९८६७४ ७४४७७
एम पूर्व	श्रीम. अलका ससाणे	९९३०० ४०३२२
एम पश्चिम	श्री. विश्वास मोटे	९१६७४ ९४००३
एन	श्री. गजानन बेल्लाळे	८४२४० ४६७१५
पी उत्तर	श्री. किरण दिघावकर	९९२०१ ८५२०१
पी दक्षिण	श्री. संजय जाधव (प्रभारी)	९८२०१ ५०३६५
आर दक्षिण	श्री. मनिष साळवे	९९३०८ ७९७६७
आर उत्तर	श्री. नयनीश वेंगुर्लेकर (प्रभारी)	९६१९० ७११७७
आर मध्य	श्रीम. संध्या नांदेडकर	९१६७८ ३३१४१
एस	श्री. भास्कर कसगीकर (प्रभारी)	८२९१५ ८५३३२
टी	श्री. अजय पाटणे	९९६७२ ९७२९४

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

विभाग कार्यालयांच्या नियंत्रण कक्षांचे संपर्क क्रमांक

विभाग	प्रमुख परिसर	नियंत्रण कक्ष क्रमांक
ए	कुलाबा, फोर्ट, नेव्ही नगर, नरिमन पॉईंट	०२२-२२६२४००० ०२२-२२६६९३५३
बी	मोहम्मद अली मार्ग, डोंगरी, भेंडी बाजार	०२२-२३७९४००० ०२२-२३७३६६२२
सी	भुलेश्वर, नेताजी सुभाष मार्ग (अंशतः), मुंबादेवी, लोहार चाळ	०२२-२२०१४००० ०२२-२२०१४०२२
डी	गुँट रोड, वाळकेश्वर, मलबार हिल, गिरगाव	०२२-२३८६४००० ०२२-२३८६९४२६
ई	भायखळा, मदनपुरा, आग्रीपाडा, नागपाडा, डॉकयार्ड मार्ग , रे मार्ग , चिंचपोकळी	०२२-२३०१४००० ०२२-२३०८९४७९/९
एफ दक्षिण	परळ, लालबाग, हिंदमाता	०२२-२४१०३००० ०२२-२४१३४५६०
एफ उत्तर	माटुंगा, शीव (सायन), वडाळा, हिंदू कॉलनी	०२२-२४०८४००० ०२२-२४०२४३५३
जी दक्षिण	वरळी, प्रभादेवी, महालक्ष्मी, लोअर परळ, करी रोड	०२२-२४२२४००० ०२२-२४३०५०३९
जी उत्तर	धारावी, कोळीवाडा, माहिम, दादर, छत्रपती शिवाजी महाराज मैदान (शिवाजी पार्क)	०२२-२४३९७८८८ ०२२-२४३९७८००
एच पूर्व	वांद्रे (पूर्व), खार (पूर्व), सांताक्रुझ (पूर्व)	०२२-२६११४००० ०२२-२६१३८९००
एच पश्चिम	वांद्रे (पश्चिम), खार (पश्चिम), सांताक्रुझ (पश्चिम)	०२२-२६४४४००० ०२२-२६४४०१२०
के पश्चिम	अंधेरी (पश्चिम), जोगेश्वरी (पश्चिम), विलेपार्ले (पश्चिम) जुहू, वेसावे (वसोवा), लोखंडवाला संकुल	०२२-२६२३४००० ०२२-२६२३९२०२ ०२२-२६२३९१३९/९०
के पूर्व	अंधेरी (पूर्व), जोगेश्वरी (पूर्व), विलेपार्ले (पूर्व)	०२२-२६४४०००० ०२२-२६४४०१०३
पी दक्षिण	गोरेगाव, आरे वसाहत, प्रेम नगर, गोकुलधाम	०२२-२८७२७००० ०२२-२८७२२१३३ ०२२-२८७२१९६३
पी उत्तर	मालाड (पूर्व), मनोरीपाडा, मार्वे, अक्सा, मढ	०२२-२८८२६००० ०२२-२८८२३२६६ ९०८२४६४८९७
आर दक्षिण	कांदिवली, चारकोप	०२२-२८०५४७८८ ०२२-२८०५६०००
आर उत्तर	दहिसर	०२२-२८९३६००० ०२२-२८९२०२७२/९ ०२२-२८९२०२४७
आर मध्य	बोरिवली, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	०२२-२८९३९१८८ ०२२-२८९५१३४५
एल	कुर्ला, साकीनाका, चांदिवली, असल्फा	०२२-२६५०५१०९ ०२२-२६५०५१०३ ८६५२७५०४०५
एम पूर्व	मानखुर्द, अणुशक्ती नगर, देवनार	०२२-२५५५८७८९ ०२२-२५५०२२७०
एम पश्चिम	चेंबूर, सिंधी कॉलनी, छेडा नगर, टिळकनगर	०२२-२५२६४७७७ ०२२-२५२२५०००
एन	घाटकोपर, विद्याविहार, पंतनगर	०२२-२५०१३००० ०२२-२५०१०१६९
एस	भांडुप, पवई, कांजूरमार्ग, विक्रोळी, नाहूर	०२२-२५९५४००० ०२२-२५९४७५७०/४ ८१०४२९९६९९
टी	मुलुंड	०२२-२५६९४००० ०२२-२५६४५२८९

portal.mcgm.gov.in

mybmc

mybmc

my_bmc

my bmc my mumbai

8999-22-8999

पाण्याचा अपव्यय टाळा

हात वारंवार स्वच्छ धुवा

जेथे दक्षता तेथे सुरक्षितता

। बृहन्मुंबई महानगरपालिका हेल्पलाईन - १९१६ ।

विभागनिहाय श्रीगणेशोत्सव समन्वयकांची माहिती

अ.क्र.	विभाग	सहाय्यक अभियंता	भ्रमणध्वनी क्र.	ई-मेल
१	ए	श्री. सतिश कारंडे	८१६९०१६९९७	karandesatish344@gmail.com
२	बी	श्री. कुमार मराठे	८१६९४७५३५८	aemaint01.b@mcmgm.gov.in
३	सी	श्री. मनिष पडवळ	९९२०९५५५३९	aemaint01.c@mogm.gov.in
४	डी	श्री. अमित पाटील	९९२०२२२१२३	aemt02.d@mcmgm.gov.in
				se06bf.d@mcmgm.gov.in
५	ई	श्री. योगेश चौधरी	९०२९१५१५८९	aemaint01.e@mcmgm.gov.in
६	एफ दक्षिण	श्री. प्रशांत बने	९६९९७१७६७९	aemaint03.fs@mcmgm.gov.in
७	एफ उत्तर	श्री. राहुल शिंदे	९९८७५१५१९७	aemaint01.fn@mcmgm.gov.in
८	जी दक्षिण	श्री. संतोष शिंदे	९८२०९४६४६६	aemaint02.gs@mcmgm.gov.in
९	जी उत्तर	श्री. जगन्नाथ गव्हाणे	९९३०९८७७३३	aemaint02.gn@mcmgm.gov.in
१०	एच पूर्व	श्री. दिपक जाधव	९९२००५१८०९	aemaint02.heast@mcmgm.gov.in
११	एच पश्चिम	श्री. सचिन हणमधर	९९६७२५४९१०	aemaint01.hw@mcmgm.gov.in
१२	के पूर्व	श्री. भूपेश राणे	८४३३६३६५७६	aemaint01.ke@mcmgm.gov.in
		श्री. प्रसाद घुमाळे	८४२२९५८५८५	aemaint02.ke@mcmgm.gov.in
		श्री. रणजीत चव्हाण	९९६९०००२२८	aemaint03.ke@mcmgm.gov.in
१३	के पश्चिम	श्री. संदीप साळुंखे	९६१९५२४२८५	aemaint01.kw@mcmgm.gov.in
		श्री. यशपाल हंगरगेकर	९२७०२९०२९०	aemaint02.kw@mcmgm.gov.in
		श्री. जितेंद्र महाले	९८७०७७७७७६	aemaint03.kw@mcmgm.gov.in
१४	पी दक्षिण	श्री. निषाद कुलकर्णी	९७६९९६६६३५	aemaint01.ps@mcmgm.gov.in
१५	पी उत्तर	श्री. मंदार चौधरी	९९६७४३८२७४	aemaint01.pn@mcmgm.gov.in
		श्री. उच्चलसिंग जमादार	९९६७५३९०९०	aemaint02.pn@mcmgm.gov.in
१६	एल	श्री. नितीन देशमुख	९९२००६१६४६	aemaint02.l@mcmgm.gov.in
१७	एम पूर्व	श्री. राजेंद्र पुजारी	७५०६३६३८४५	aemaint01.me@mcmgm.gov.in
		श्री. संतोष मेथर	९६१९०१५३६६	aemaint02.me@mcmgm.gov.in
		श्री. अमोल घाडगे	९६१९६११७७७	aemaint03.me@mcmgm.gov.in
१८	एम पश्चिम	श्री. संतोष निकाळजे	८६५२२४५७८६	aemaint01.mw@mcmgm.gov.in
१९	एन	श्री. भरत केदार	९१६७७५९५३७	aemaint01.n@mcmgm.gov.in
२०	एस	श्री. महेश पाटील	९२२१५८५७००	aemaint01.s@mcmgm.gov.in
		श्री. राहुल जाधव	९९६७४३६६१९	aemaint02.s@mcmgm.gov.in
२१	टी	श्री. संदिप देशपांडे	९६१९७०५८८३	aemaint01.t@mcmgm.gov.in
		श्री. प्रशांत फाटक	९८२०११२७४५	aemaint02.t@mcmgm.gov.in
२२	आर दक्षिण	श्री. समीर सानप	९१६७४९३६३४	aemaint01.rs@mcmgm.gov.in
		श्री. हेमंत पंत	९८१९९७००००	ac.rs@mcmgm.gov.in
२३	आर मध्य	श्री. विशाल पाटील	८३६९२२८७९४	vspatilbmc@gmail.com
		श्री. हितेंद्र कोसंबिया	९००४०२२४७०	ae01maint.rc@mcmgm.gov.in
२४	आर उत्तर	श्री. कल्पक मर्दे	९८१९४८२५३०	ae01maint.rn@mcmgm.gov.in
		श्री. सुशील डंगोले	९००४६६८४८५	ae01civil.rn@mcmgm.gov.in

जुन्या व धोकादायक पुलांची माहिती

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या प्रमुख अभियंता (पूल) यांच्याद्वारे देण्यात आलेल्या माहितीनुसार व खबरदारीची उपाययोजना म्हणून बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील जुन्या व धोकादायक पुलांबाबतची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

१. घाटकोपर रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज) २. करी रोड रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज) ३. साने गुरुजी मार्ग, आर्थर रोड येथील चिंचपोकळी रेल्वे पूल ४. भायखळा रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज) ५. सायन स्टेशन रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज) ६. मरीन लाईन्स रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज)	७. सँडहर्स्ट रोड रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये) ८. फ्रेंच रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये) ९. केनेडी रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये) १०. फॉकलॅण्ड रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व मुंबई सेंट्रलच्या मध्ये) ११. महालक्ष्मी स्टेशन रेल्वे पूल १२. प्रभादेवी - कॅरोल रेल्वे पूल
१३. लोकमान्य टिळक रेल्वे पूल, दादर	

करी रोड स्थानकावरील पूल, साने गुरुजी मार्गावर (आर्थर रोड) असणारा चिंचपोकळी रेल्वे स्थानकावरील पूल आणि भायखळा परिसरातील रेल्वे मार्गावरील 'पां. स. मंडलिक पूल', या पुलांवर एका वेळेस १६ टनांपेक्षा अधिक वजन होणार नाही (भाविकांचे व वाहनांचे मिळून एकंदर वजन), याची काळजी घ्यावी, असेही प्रमुख अभियंता (पूल) यांच्याद्वारे कळविण्यात आले आहे. या माहितीमध्ये बदल संभवतो. याची कृपया नोंद घ्यावी, ही विनंती.

सार्वजनिक किंवा घरगुती श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन करणाऱ्या भाविकांसाठी विशेष सूचना

- मुंबईत नैसर्गिक जलस्रोतांची ६९ विसर्जनस्थळे असून याव्यतिरिक्त बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे विविध ठिकाणी कृत्रिम विसर्जनस्थळे तयार करण्यात येतात. गतवर्षी सन २०२३ मध्ये २०० कृत्रिम तलावांमध्ये सुमारे ७६७०९ श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन करण्यात आले. यंदाही २०४ कृत्रिम तलाव करण्यात आले असून, त्यात आणखी वाढ करण्यात येत आहे.
- वरील व्यतिरिक्त प्रत्येक विभागस्तरीय सहाय्यक आयुक्तांद्वारे ठिकठिकाणी श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रे आणि फिरती विसर्जन स्थळेदेखील तयार करण्यात येत आहेत.
- श्रीगणेशभक्तांनी श्री गणेशमूर्तीचे विसर्जन हे आपल्या घरापासून / मंडळाच्या ठिकाणापासून सगळ्यात जवळ असणाऱ्या नैसर्गिक / कृत्रिम विसर्जन स्थळी करावे.
- महानगरपालिकेद्वारे नागरिकांना असेही आवाहन करण्यात येत आहे की, त्यांनी शक्यतो विसर्जनापूर्वीची पूजा, आरती आदी धार्मिक विधी घरीच किंवा सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांच्या बाबतीत त्या - त्या मंडळांच्या ठिकाणी पूर्ण करून गणरायाला निरोप द्यावा. जेणेकरून विसर्जनस्थळी गर्दी टाळणे शक्य होईल.

भरती ओहोटीच्या वेळ

दीड दिवस	गणपती मूर्ती विसर्जन	
	रवि. दि. ०८.०९.२०२४	
	वेळ	उंची
भरती	दुपारी ०२:२८	३.७५ मी.
ओहोटी	रात्री ०८:२४	०.९७ मी.

पाचवा दिवस	गणपती मूर्ती विसर्जन	
	बुध. दि. ११.०९.२०२४	
	वेळ	उंची
भरती	दुपारी ०३:५७	३.०५ मी.
ओहोटी	रात्री १०:३६	१.५३ मी.

सहावा दिवस	गौरी गणपती मूर्ती विसर्जन	
	गुरु. दि. १२.०९.२०२४	
	वेळ	उंची
भरती	सकाळी ०६:०१	३.१८ मी.
ओहोटी	दुपारी १२:१८	२.६५ मी.
भरती	सायंकाळी ०५:००	२.८३ मी.
शुक्रवार दि. १३.०९.२०२४		
ओहोटी	मध्यरात्री १२:२४	१.६० मी.

सातवा दिवस	गणपती मूर्ती विसर्जन	
	शुक्र. दि. १३.०९.२०२४	
	वेळ	उंची
भरती	सकाळी ०८:१४	३.२९ मी.
ओहोटी	दुपारी ०२:३२	२.५१ मी.
भरती	सायंकाळी ०७:३३	२.७८ मी.

अकरावा दिवस	गणपती मूर्ती विसर्जन (अनंत चतुर्दशी)	
	मंगळ. दि. १७.०९.२०२४	
	वेळ	उंची
भरती	सकाळी ११:१४	४.५४ मी.
ओहोटी	सायंकाळी ०५:२२	०.८६ मी.
भरती	रात्री ११:३४	४.३९ मी.
बुधवार दि. १८.०९.२०२४		
ओहोटी	पहाटे ०५:२७	०.४८ मी.

मत्स्यदंशापासून बचाव करा, वेळीच प्रथमोपचार करा

मुंबई येथील समुद्र किनारपट्टीवर 'ब्ल्यू बटन जेलीफिश', 'स्टिंग रे' प्रजातीच्या माशांचा वावर अधिक दिसून येतो. या पार्श्वभूमीवर विसर्जनादरम्यान मत्स्यदंश होऊ नये, याची काळजी नागरिकांनी घेण्याचे आवाहन महानगरपालिका प्रशासनाकडून करण्यात येत आहे. याबाबत बृहन्मुंबई महानगरपालिका, पोलीस प्रशासनाने वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांचे पालन करावे.

वीज, पाऊस असल्यास घ्यावयाची काळजी

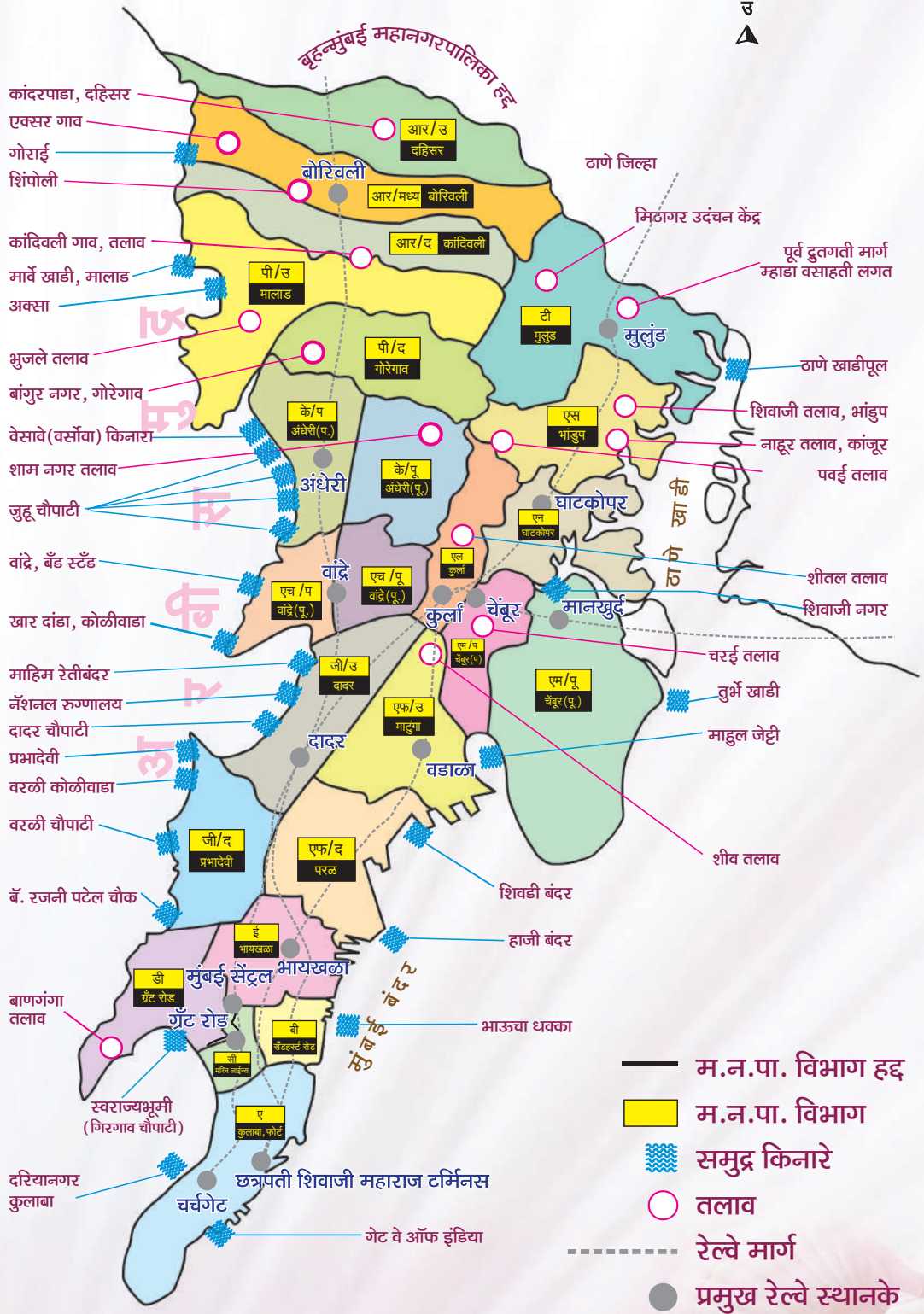
श्रीगणेशोत्सवादरम्यान विजांच्या कडकडाटासह पाऊस पडण्याची शक्यता असते. ही बाब लक्षात घेता पाऊस व विशेष करून विजांपासून बचावाकरिता नागरिकांनी योग्य ती खबरदारी घ्यावी. विजांचा कडकडाट सुरु असल्यास झाडांखाली उभे राहणे टाळावे. तसेच अशा परिस्थितीत संबंधित प्राधिकरणांकडून तसेच संस्थांकडून वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या सूचनांचेही काटेकोरपणे पालन करावे.

विसर्जनस्थळी 'क्रेन' व्यवस्था

अधिक उंचीच्या श्रीगणेशमूर्तींचे विसर्जन सुलभतेने करता यावे, यासाठी काही नैसर्गिक विसर्जनस्थळी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे 'क्रेन' ची व्यवस्था करण्यात येत आहे, याची कृपया सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी, ही विनंती !

श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील नैसर्गिक विसर्जन स्थळे दर्शविणारा विभागवार नकाशा

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक झालेल्या उड्डाणपुलांमुळे व रस्ते दुरुस्ती कामांमुळे वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांचे पदाधिकारी, स्वयंसेवकांसाठी आपत्कालीन व्यवस्थापनविषयक प्रशिक्षण

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात साजऱ्या होणाऱ्या सांस्कृतिक उत्सवांपैकी श्रीगणेशोत्सव हा एक महत्त्वाचा उत्सव आहे. या उत्सवादरम्यान विविध ठिकाणी नागरिक मोठ्या संख्येने एकत्र येतात. श्रीगणेशोत्सवानिमित्त विविध ठिकाणी होणारी गर्दी व या पार्श्वभूमीवर आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवण्याची शक्यता लक्षात घेता प्रशासनासोबतच श्रीगणेशोत्सव मंडळांचे पदाधिकारी, स्वयंसेवक आणि नागरिक या सर्वच घटकांनी अत्यंत सजग व सतर्क असणे गरजेचे असते. ही बाब लक्षात घेऊन बृहन्मुंबई महानगरपालिका प्रशासनाच्या वतीने सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांचे पदाधिकारी, स्वयंसेवक यांना बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या आपत्कालीन व्यवस्थापन विभागाच्या माध्यमातून शास्त्रशुद्ध प्रशिक्षण देण्यात येत आहे.

चंदादेखील आपत्कालीन व्यवस्थापन विषयक प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येणार आहे. तरी सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी या प्रशिक्षण कार्यक्रमांचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन महानगरपालिका प्रशासनाच्या वतीने करण्यात येत आहे. याबाबत अधिक माहितीसाठी कृपया बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या आपत्कालीन व्यवस्थापन विभागाशी संपर्क साधावा.

प्रशिक्षणात अंतर्भूत बाबी

- मंडप व्यवस्थापन
- मिरवणूक व्यवस्थापन
- गर्दीचे व्यवस्थापन
- अग्निसुरक्षा
- अफवांबाबत दक्षता
- प्रसाद वितरण
- आपत्कालीन प्रसंगी प्रथमोपचार पद्धती

- प्रशिक्षणाचा कालावधी - अर्धा दिवस
- प्रशिक्षणासाठी संपर्क - १९१६
- ईमेल आयडी - co.dm@mcgm.gov.in

हे प्रशिक्षण मोफत असेल

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
ए	१ १ १ १	गेट वे ऑफ इंडिया. बॅक बे डेपो. बधवार पार्क. गीता नगर.
बी	१ १	वीर संभाजी मैदान, नवरोजी हिल मार्ग क्र. ५, मुंबई - ४०० ००९. जनाबाई रोकडे शाळा, माधवराव रोकडे मार्ग, मुंबई - ४०० ००३.
सी	२ १ १	दुगदिवी उद्यान, ३ रा कुंभारवाडा, मुंबई - ४०० ००४. मुंबादेवी चौकी, मुंबादेवी, मुंबई - ४०० ००२. स. का. पाटील उद्यान, महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई - ४०० ००२.
डी	२ २ १ २ १ १ १ १ १	ऑगस्ट क्रांती मैदान, ऑगस्ट क्रांती मार्ग, मुंबई - ४०० ००७. बाणगंगा तलाव, मलबार हिल, मुंबई - ४०० ००६. ताडदेव पोलीस वसाहत, मुंबई - ४०० ०२६. ताडदेव, आर. टी. ओ., मुंबई - ४०० ०३४. बी. आय. टी. चाळ, मुंबई सेंट्रल, केशवराव कदम मार्ग, मुंबई - ४०० ००८. नित्यानंद हॉटेल, आर. आर. मार्ग, मुंबई - ४०० ००४. गिल्डर लेन महानगरपालिका वसाहत, दादासाहेब भडकमकर मार्ग, मुंबई - ४०० ००८. भाऊसाहेब हिरे उद्यान, मुंबई सेंट्रल, मुंबई - ४०० ०३४. खेतवाडी ६ वी गल्ली, मुंबई - ४०० ००४.
ई	२ २ ३ २ २ २ २ १ १ २ २ ४	पानसरे चाळ, साने गुरुजी मार्ग (आर्थर रोड नाका), चिंचपोकळी (पश्चिम). आचरेकर उद्यान, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, चिंचपोकळी (पूर्व). वीरमाता जिजाबाई भोसले उद्यान, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, भायखळा. बाटलीबॉय मैदान, ए. जी. पवार लेन, घोडपदेव. डी. पी. वाडी मैदान, उमेश साळुंके मार्ग. गंगा बावडी मैदान पोलीस वसाहत, डॉकयार्ड रोड स्टेशन. एकनाथभाई बांदल मैदान, चिमनाजी राजूजी मार्ग. ताडवाडी बी. आय. टी. चाळ क्र. १२ येथील मैदान. माँटे साऊथ बिल्डिंग, बी. जे. मार्ग, भायखळा (पश्चिम). लाल मैदान, आशीपाडा. सात रस्ता सर्कल, वेलनेस फॉर्च्यून मेडिकल समोर. कामाठीपुरा एस. पी. मार्ग, १२ वी गल्ली येथील वी. आर. तुल्ला महानगरपालिका मैदान.
एफ उत्तर	१ १ १	शीव तलाव (सायन तलाव) अशोक पिसाल मैदान, प्रतिक्षा नगर. महर्षी कर्वे मैदान, वडाळा (पश्चिम).

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
एफ उत्तर	१ १ १ १	एस. डी. कॉर्पोरेशन, शीव प्रेरणा सहकारी गृहनिर्माण संस्था, भरणी नाका. अँटॉप हिल वेअर हाऊसिंग कॉर्पोरेशन लिमिटेड, अँटॉप हिल, वडाळा (पूर्व). वीर दडकर मैदान, लखमशी नप्पू मार्ग, माटुंगा (पूर्व). सिमेट मैदान, अँटॉप हिल.
एफ दक्षिण	१ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १	भवानीमाता क्रीडांगण, शिंदेवाडी, दादर (पूर्व). सदाकांत ढवण मैदान, गोविंदजी केणी मार्ग, भोईवाडा, परळ. बेळगाव कारवार सह संयुक्त महाराष्ट्र संघर्ष स्मृती योजना मनोरंजन उद्यान. हिंदू स्मशान भूमी मार्ग क्र.-३९, भोईवाडा, परळ. प्रबोधनकार ठाकरे उद्यान, आचार्य दोंदे मार्ग, शिवडी. मातोश्री इमारत क्र.-६, जेरबाई वाडिया मार्ग, भोईवाडा, परळ. कामगार मैदान, गोखले सोसायटी लेन, आर. एम. भट्ट शाळेजवळ, परळ. मनोरंजन मैदान, गॅस कंपनी लेन, गुंदेचा गार्डन जवळ, चिंचपोकळी. सद्गुरु भालचंद्र मैदान, अनंत मालवणकर मार्ग, गणेश टॉकीज जवळ, लालबाग. गोदरेज मैदान, गुंदेचा गार्डन जवळ, परळ. लाल ओटा मैदान, एन. एल. परळकर मार्ग, परळ गाव. देवजी परब मैदान, दत्ताराम लाड मार्ग, परळ गाव. बेस्ट वसाहत मैदान, 'ओ' ब्लॉक समोर, लालबाग. शहीद भगतसिंग मैदान, अभ्युदय नगर, काळाचौकी. विनायक वाबळे मैदान, टी. जे. रोड, स्वान मिल जवळ, शिवडी. बाल विकास मनोरंजन मैदान, रामटेकडी मार्ग, शिवडी.
जी दक्षिण	१ १ १ १ १ १ १ १ १ १	चवन्नी गल्ली मैदान, मुरारी घाग मार्ग. आदर्शनगर स्पोर्ट्स क्लब मैदान, वरळी . राजाभाऊ सालवी मैदान, नवीन प्रभादेवी मार्ग. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका शाळा मैदान. बी. डी. डी. चाल, वरळी. वीर नेताजी सुभाष मैदान, बी. डी. डी. चाल, वरळी. महात्मा गांधी मैदान (जांभोरी मैदान), जी. एम. भोसले मार्ग. स्व. दत्ताजी नलावडे मनोरंजन मैदान, गणपतराव कदम मार्ग. महाराष्ट्र हायस्कूल मैदान, ना. म. जोशी मार्ग. फिनिक्स मॉल जवळील भूखंड, सेनापती बापट मार्ग.
जी उत्तर	१ १ १ १	मृदुंगाचार्य नारायण राव कोळी मैदान, एस. एल. रहेजा मार्ग, फिशरमन कॉलनी, माहिम (प.). मोरी मार्ग शाळा, दत्त मैदान, सुनावाला अग्यारी रोड, माहिम (प.). शाहूनगर मैदान, धारावी. शिवराज मैदान, संत कक्कच्या मार्ग, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कॉलेज जवळ, धारावी.

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
जी उत्तर	१	लोकमान्य मैदान, छत्रपती शिवाजी महाराज मार्ग, माहिम (प.).
	१	वल्लभ सोसायटीच्या समोर, १० फूट मार्ग, धारावी, मुंबई - ४०० ०१७.
	१	पर्ल रेसिडेन्सी सोसायटी, संत रोहिदास मार्ग, धारावी.
	१	महानगरपालिका क्रीडा भवन, छत्रपती शिवाजी महाराज मैदान, स्वातंत्र्यवीर सावरकर मार्ग.
	१	चौधरी वाडी मैदान, एस. के. बोले छेद मार्ग, दादर.
	१	केशवराव दाते उद्यान, आगाशे पथ, दादर (पश्चिम).
	१	ओम समर्थ व्यायाम मंदिर, बालगोविंददास मार्ग, दादर (पश्चिम).
	१	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मैदान, जस्मिन मिल मार्ग, माटुंगा लेबर कॅम्प, मुंबई - ४०० ०१९.
एच पूर्व	१	प्रभाग क्र. १५ मधील खेरवाडी म्युनिसिपल परिरक्षण चौकी, खेरवाडी जंक्शन, वांद्रे (पूर्व).
	१	प्रभाग क्र. १३ मधील चेतना महाविद्यालयाजवळ शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व).
	१	प्रभाग क्र. १० मधील कलीना टँक, जोसेफ (काका) बाप्टिस्टा उद्यान, कलीना, सांताक्रूझ (पूर्व).
	१	प्रभाग क्र. ८७ मधील गोळीबार महानगरपालिका शाळा, गोळीबार मार्ग नं. ६, सांताक्रूझ (पूर्व).
एच पश्चिम	१	प्रभाग क्र. १८ मधील मुक्तानंद उद्यान, सरस्वती मार्ग, सांताक्रूझ (पश्चिम).
के पूर्व	१	स्टर्लिंग कोर्ट सोसायटी, कोंडीविते मार्ग, एम. आय. डी. सी., अंधेरी (पूर्व).
	१	हसनत स्कूल जवळ, चर्च मार्ग.
	१	त्रिकोणी मैदान.
	१	न. भू. क्र. ३६८/२९४, जिजामाता मार्ग.
	१	राजर्षी शाहू महाराज मार्ग, रमेश मोरे पार्क, अंधेरी-कुर्ला मार्ग, अंधेरी (पूर्व).
	१	डॉ. हेडगेवार मैदान, हनुमान मार्ग, विलेपार्ले (पूर्व).
	१	न. भू. क्र. ४१८, शहाजी राजे स्कूलजवळ, शहाजी राजे मार्ग, विलेपार्ले (पूर्व).
	१	महाकाली गुंफा मार्ग, एम. आय. डी. सी., अंधेरी (पूर्व)
के पश्चिम	१	लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स मागील मार्ग, अंधेरी (पश्चिम).
	१	शहाजी राजे क्रीडा संकुल (अंधेरी स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स), अंधेरी (पश्चिम).
	१	रावजी मैदान, सहकार मार्ग, जोगेश्वरी (पश्चिम).
	१	संत रामदास मैदान, भरडावाडी मार्ग, अंधेरी (पश्चिम).
	१	सरदार वल्लभभाई पटेल उद्यान, लल्लूभाई उद्यान, विलेपार्ले (पश्चिम).
	१	धनजीभाई मेहता मैदान, विलेपार्ले (पश्चिम).
	१	नोवोटेल हॉटेलजवळ.
एल विभाग	१	प्रभाग क्र. १५६ मधील बामनदया खेळाचे मैदान, पवई.
	१	प्रभाग क्र. १५७ मधील न. भू. क्र. २९ ई/२९ एफ, विजय फायर मार्ग, चांदिवली.
	१	प्रभाग क्र. १६९ मधील छत्रपती शिवाजी मैदान, नेहरु नगर, कुर्ला (पूर्व).
	१	प्रभाग क्र. १७१ मधील छत्रपती शिवाजी मैदान, चुनाभट्टी (पूर्व).

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
एम पूर्व	१	३९६ टेनामेंट प्लॉट, देवनार वसाहत, गोवंडी.
एम पश्चिम	१	महानगरपालिका मैदान, टिळक नगर.
	१	गांधी मैदान, चेंबूर.
	१	जेतवन उद्यान, ठक्कर बाप्पा कॉलनी.
	१	महानगरपालिका उद्यान, भक्ती पार्क.
एन विभाग	१	शिवाजी मैदान, पार्क साईट, विक्रोळी (पश्चिम).
	१	मार्केट प्लॉट, रस्ता क्र - १७, विक्रोळी (पश्चिम).
	१	साई निवारा म्हाडा ले आऊट, पूर्व द्रुतगती महामार्ग, घाटकोपर (पूर्व).
	१	बाबू गेनू मैदान, घाटकोपर (पश्चिम).
	१	दत्ताजी साळवी मैदान, भटवाडी, घाटकोपर (पश्चिम).
	१	आचार्य अत्रे मैदान, पंतनगर, घाटकोपर (पूर्व).
	१	मानेकलाल इस्टेट, ९० फूटी मार्ग, घाटकोपर (पश्चिम).
पी उत्तर	१	पी उत्तर विभाग कार्यालय मैदान, लिबर्टी मैदान, मालाड (पश्चिम).
	१	राजे शहाजी क्रीडांगण, मालाड (पश्चिम).
	१	सी. जी. पी. मैदान, ओर्लेम, मार्वे मार्ग, मालाड (पश्चिम).
	१	म. वा. देसाई मैदान, मार्वे मार्ग, मालाड (पश्चिम).
	१	छत्रपती शिवाजी राजे संकुल, जनकल्याण नगर, मालाड (पश्चिम).
	१	एम. एच. बी. कॉलनी, महानगरपालिका शाळा, मालवणी गेट क्र. ७, मालाड (पश्चिम).
	१	बुवा साळवी मैदान, मालाड (पूर्व).
	१	रामलीला मैदान, मालाड (पूर्व).
	१	माँसाहेब मीनाताई ठाकरे मैदान, मालाड (पूर्व).
	१	पुष्पा पार्क, टोपीवाला स्कूल मैदान, मालाड (पूर्व).
	१	सममित्र मैदान, मालाड (पूर्व).
पी दक्षिण	१	उन्नत नगर महानगरपालिका शाळा मैदान, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	अण्णा भाऊ साठे मैदान, कृत्रिम तलाव, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	न. भू. क्र. १०२, सीताराम पाटकर मार्ग, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	महानगरपालिका मैदान, अहिंसा उद्यान समोर, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	विंडमेअर सोसायटी जवळ, दीनदयाल उपाध्याय उद्यानाजवळ, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	फिरते विसर्जन स्थळ, राम मंदिर, गोरेगाव (पश्चिम).
	१	आरे भास्कर मैदान, आरे भास्कर मार्ग, गोकुळधाम, गोरेगाव (पूर्व).
	१	बिंबीसार नगर, महानगरपालिका शाळा, गोरेगाव (पूर्व).
	१	लक्ष्मण नगर मैदान, घासबाजार मार्ग, गोरेगाव (पूर्व).
	१	अप्पर गोविंद नगर मैदान, पोदार महाविद्यालयाजवळ, गोरेगाव (पूर्व).
	१	सोनावाला छेद मार्ग क्र. २, महानगरपालिका भूखंड, जिंजर हॉटेल जवळ, गोरेगाव (पूर्व).

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
पी दक्षिण	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. १, गोरेगाव (पूर्व).
	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. २, गोरेगाव (पूर्व).
	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. ३, गोरेगाव (पूर्व).
	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. ४, गोरेगाव (पूर्व).
	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. ५, गोरेगाव (पूर्व).
	१	दिनकरराव देसाई मार्ग (आरे रोड), फिरते कृत्रिम तलाव क्र. ६, गोरेगाव (पूर्व).
	१	आरे तलावाजवळील वाहनतळ येथे तात्पुरते कृत्रिम विसर्जन तलाव, गोरेगाव (पूर्व).
आर मध्य	१	नागरी प्रशिक्षण केंद्र, अभिनव नगर, बोरिवली (पूर्व).
	१	अनंतराव भोसले उद्यान, बोरिवली (पूर्व).
	१	आर. जी. प्लॉट क्र. १६२/सी, सुस्वागत हॉटेल जवळ, बोरिवली (पूर्व).
	१	रवीशंकर शाळेजवळील पी. जी. प्लॉट, कुलुपवाडी, बोरिवली (पूर्व).
	१	संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरिवली (पूर्व).
	१	जनरल अरुणकुमार वैद्य मैदान, एल. टी मार्ग, बोरिवली (पश्चिम).
	१	नायतोडी मैदान, योगी नगर, बोरिवली (पश्चिम).
	१	पावनधाम मागील भूखंड, सत्य नगर, बोरिवली (पश्चिम).
	१	नागदेव ओंकारेश्वर उद्यानाजवळील म्हाडाचा भूखंड, सेक्टर - ३, चारकोप, बोरिवली (पश्चिम).
	१	गोराई राजा मैदान, गोराई - १, बोरिवली (पश्चिम).
	१	चारकोप सेक्टर ४ येथील महानगरपालिका शाळेचे मैदान, बोरिवली (पश्चिम).
	१	छत्रपती शिवाजी महाराज क्रीडांगण, गोराई, बोरिवली (पश्चिम).
आर उत्तर	१	न. भू. क्र. ५५१ अ, वाय.एम.सी.ए. मैदानाच्या जवळील महानगरपालिका मैदान, दहिसर (प.)
	१	दहिसर स्पोर्ट्स फाऊंडेशन, सी.एस. मार्ग, दहिसर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	सुहासिनी पावसकर मार्गालगत क्रेसिंटा इमारतीच्या बाजूची महानगरपालिकेची मोकळी जागा, दहिसर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	प. पू. पांडुरंग शास्त्री आठवले मैदान, संत चोखामेळा मार्ग, दहिसर (पू.), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	युनिव्हर्सल शाळेच्या खेळाच्या मैदानासमोर, अशोकवन, दहिसर (पू.), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	पी. सी. ओ. चौकी, वाय. आर. तावडे मार्ग, दहिसर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	तावडेवाडी, जयवंत सावंत मार्ग, दहिसर (पश्चिम), मुंबई - ४०० ०६८.
	१	कल्पना चावला मार्ग, नारायण शाळेजवळील महानगरपालिका खेळाचे मैदान, दहिसर (पश्चिम)
आर दक्षिण	१	मीना सुतार मार्ग, आर/दक्षिण विभाग कार्यालयाच्या मागे, कांदिवली (पश्चिम).
	१	राजीव गांधी खेळाचे मैदान, रायन शाळेजवळ, ठाकूर संकूल, कांदिवली (पूर्व).
	१	सलीम कंपाउंड, आकुर्ली मार्ग, कांदिवली (पूर्व).
	१	महाराणा प्रताप उद्यान, १२० फुटी मार्ग, लोखंडवाला, कांदिवली (पूर्व).
	१	चारकोप सेक्टर १, छत्रपती शिवाजी महाराज मैदान, कांदिवली (पश्चिम).
	१	चारकोप सेक्टर २, दादोजी कोंडदेव मैदान, कांदिवली (पश्चिम).

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावांची ठिकाणे
आर दक्षिण	१ १ १ १ १ १	म्हाडा मैदान, एकता नगर मार्ग, गोसालिया मार्ग जवळ, कांदिवली (पश्चिम). कदमवाडी मैदान, महावीर नगर, कांदिवली (पश्चिम). प्रभावतीदेवी ठाकूर खेळाचे मैदान, ठाकूर गाव, कांदिवली (पूर्व). दादोजी कोंडदेव खेळाचे मैदान, ठाकूर गाव, कांदिवली (पूर्व). महानगरपालिका परिरक्षण चौकी, आकुर्ली छेद रस्ता क्र. ३, कांदिवली (पूर्व). महानगरपालिका खेळाचे मैदान, अशोक नगर मार्ग आणि आत्मीय मार्ग जंक्शन, कांदिवली (पू.).
एस विभाग	१ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १	श्रीरामपाडा मैदान, बी. एम. सी. चौकी, श्रीरामपाडा, भांडुप (पश्चिम). कैलास पार्क, तुळशेतपाडा, भांडुप (पश्चिम). गुरु गोविंदसिंग मैदान, कुकरेजा संकुल मार्ग, व्हिलेज मार्ग, भांडुप (पश्चिम). ब्युटी हार्ट्स जवळ, गावदेवी मार्ग, भांडुप (पश्चिम). श्रीराम पार्क बिल्डिंग समोर, कै. अशोक केदारे चौक, भांडुप (पश्चिम). क्रिटिकेअर हॉस्पिटल जवळ, कोकण नगर, भांडुप (पश्चिम). स्कायलाईन इमारत, ९० फुटी मार्ग, महाराष्ट्र नगर, भांडुप (पश्चिम). परिवार उद्यान, कांजुरमार्ग पोलीस ठाणे, कांजुरमार्ग (पूर्व). बालगंधर्व मैदान, कन्नमवार नगर, विक्रोळी (पूर्व). इमारत क्र. ४१६, विद्यामंदिर शाळा, टागोर नगर, विक्रोळी (पूर्व). डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यान, सुरवडे मार्ग, टागोर नगर, विक्रोळी (पूर्व). मोरारजी नगर, जलवाहिनी जवळ, त्रिकोणी उद्यान, कैलाश नगर, साकी विहार मार्ग, पवई. तिरंदाज शाळेजवळील मोकळा भूभाग, पवई.
टी विभाग	१ १ १ १	स्वप्ननगरी, सरदार तारासिंग उद्यान, मुलुंड वसाहत, मुलुंड (पश्चिम). न. भू. क्र. - १४४, क्रीडा संकुल, वीर सावरकर मार्ग, मुलुंड (पश्चिम). सुरेश बारकू पाटील उद्यान, ए.सी.सी. मार्ग, मुलुंड (पश्चिम). कालीदास नाट्यगृह, पी. के. मार्ग, मुलुंड (पश्चिम).

श्रीगणेशोत्सव २०२४ च्या पूर्व तयारीसाठी दि. १८ जुलै २०२४ रोजी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या 'एफ दक्षिण' विभाग कार्यालयात उप आयुक्त (परिमंडळ २) श्री. प्रशांत सपकाळे यांच्या अध्यक्षतेखाली महत्त्वाची बैठक पार पडली. या बैठकीस श्री. गजानन बेल्लाळे (सहायक आयुक्त एन विभाग) आदींसह अखिल सार्वजनिक गणेशोत्सव महासंघाचे प्रमुख कार्यवाह श्री. सुरेश सरनोबत, बृहन्मुंबई महानगरपालिका सार्वजनिक गणेशोत्सव समन्वय समितीचे अध्यक्ष श्री. नरेश दहिबावकर, कार्याध्यक्ष श्री. कुंदन आगासकर, पूर्व उपनगर सार्वजनिक गणेशोत्सव सार्वजनिक समितीचे पदाधिकारी तसेच माजी आमदार श्री. विनोद घोसाळकर, मूर्तीकार संघटनेचे अध्यक्ष श्री. गजानन तोंडवळकर, समन्वय समिती सदस्य तथा माजी नगरसेवक श्री. अशोक पटेल यांच्यासह मुंबईतील विविध सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाचे सदस्य, समन्वय समिती सदस्य, मूर्तीकार संघटनेचे पदाधिकारी उपस्थित होते.

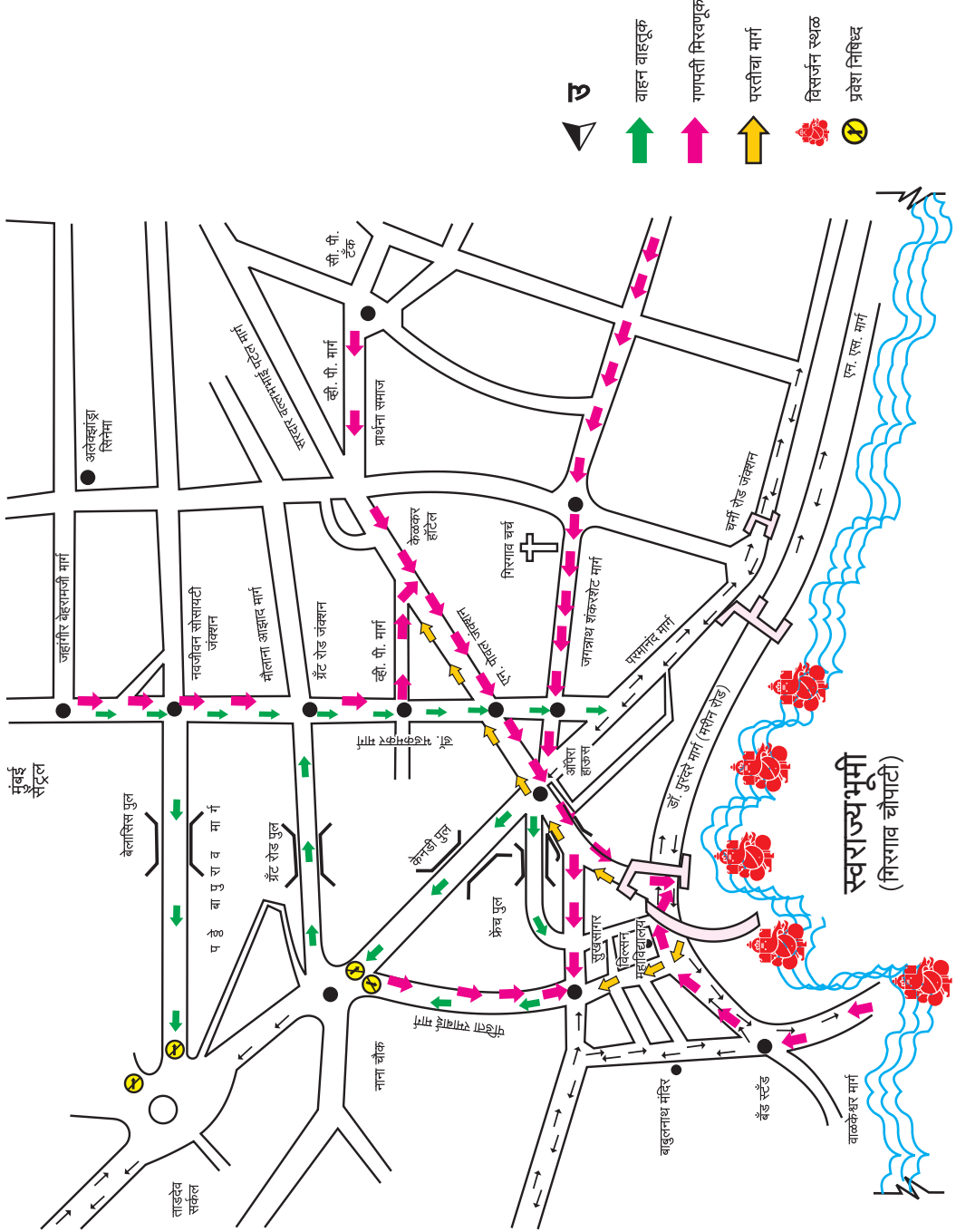
टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल संभवतो. तरी कृपया सन २०२४ च्या अद्ययावत यादीसाठी portal.mcgm.gov.in या संकेतस्थळाला भेट द्यावी.

नागरिकांच्या
माहितीकरिता

विसर्जनाच्या दिवशी दक्षिण मुंबईतील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

दक्षिण मुंबई

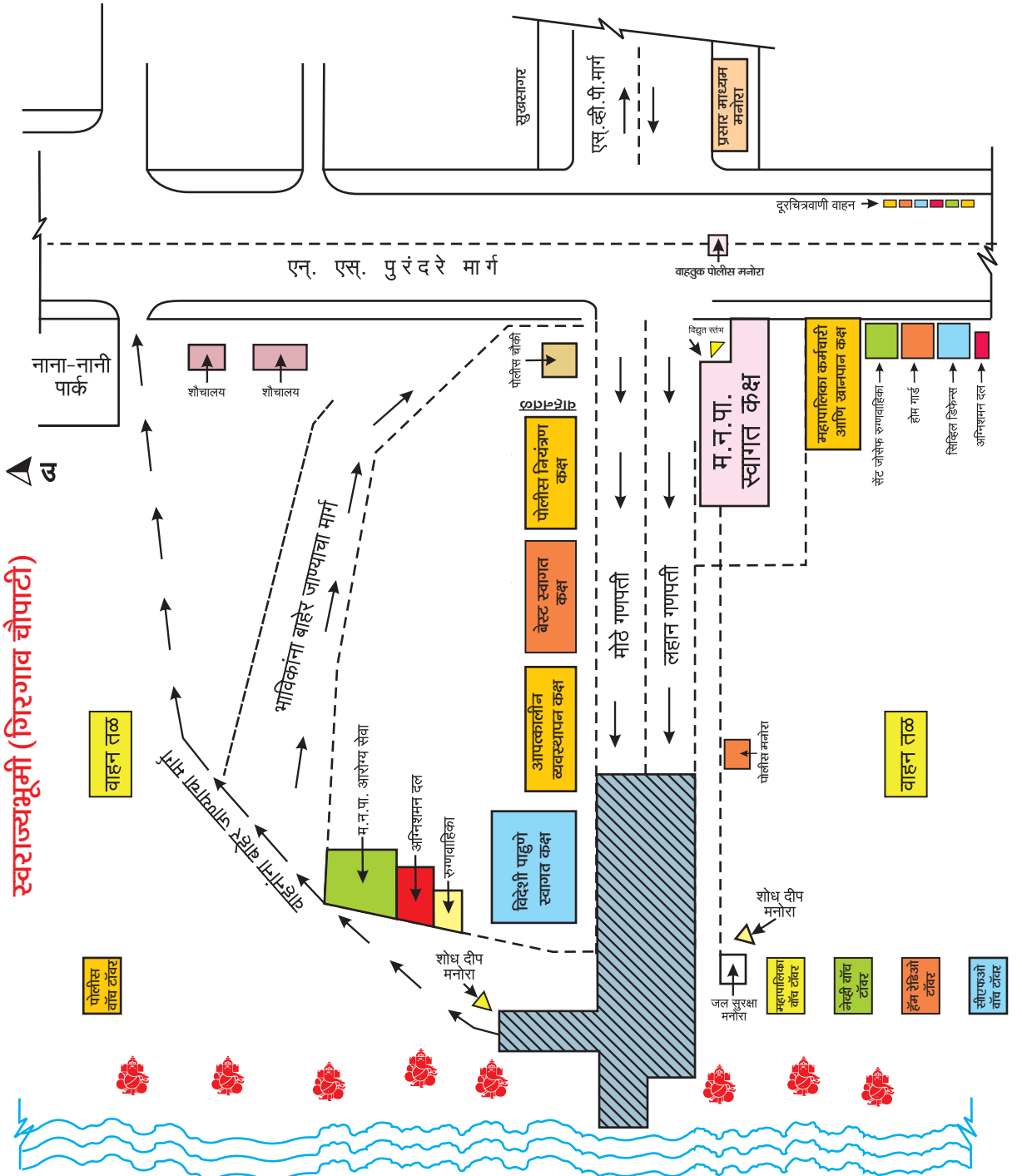

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

नागरिकांच्या माहितीकरिता

विसर्जनाच्या दिवशी स्वराज्यभूमी (गिरगाव चौपाटी) येथील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा

(वाहतूक पोलीसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

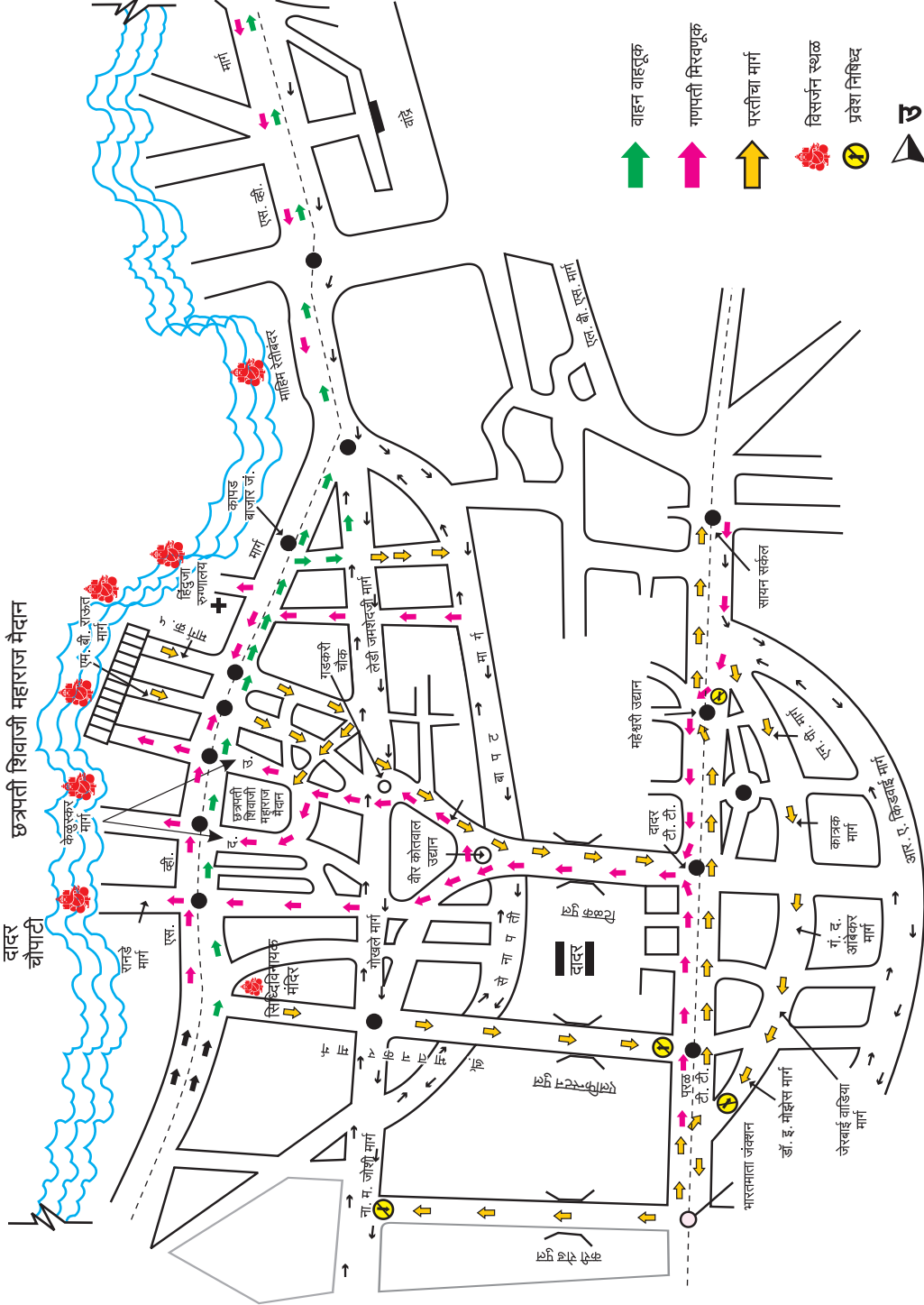

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

विसर्जनाच्या दिवशी मध्य मुंबईतील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

मध्य मुंबई

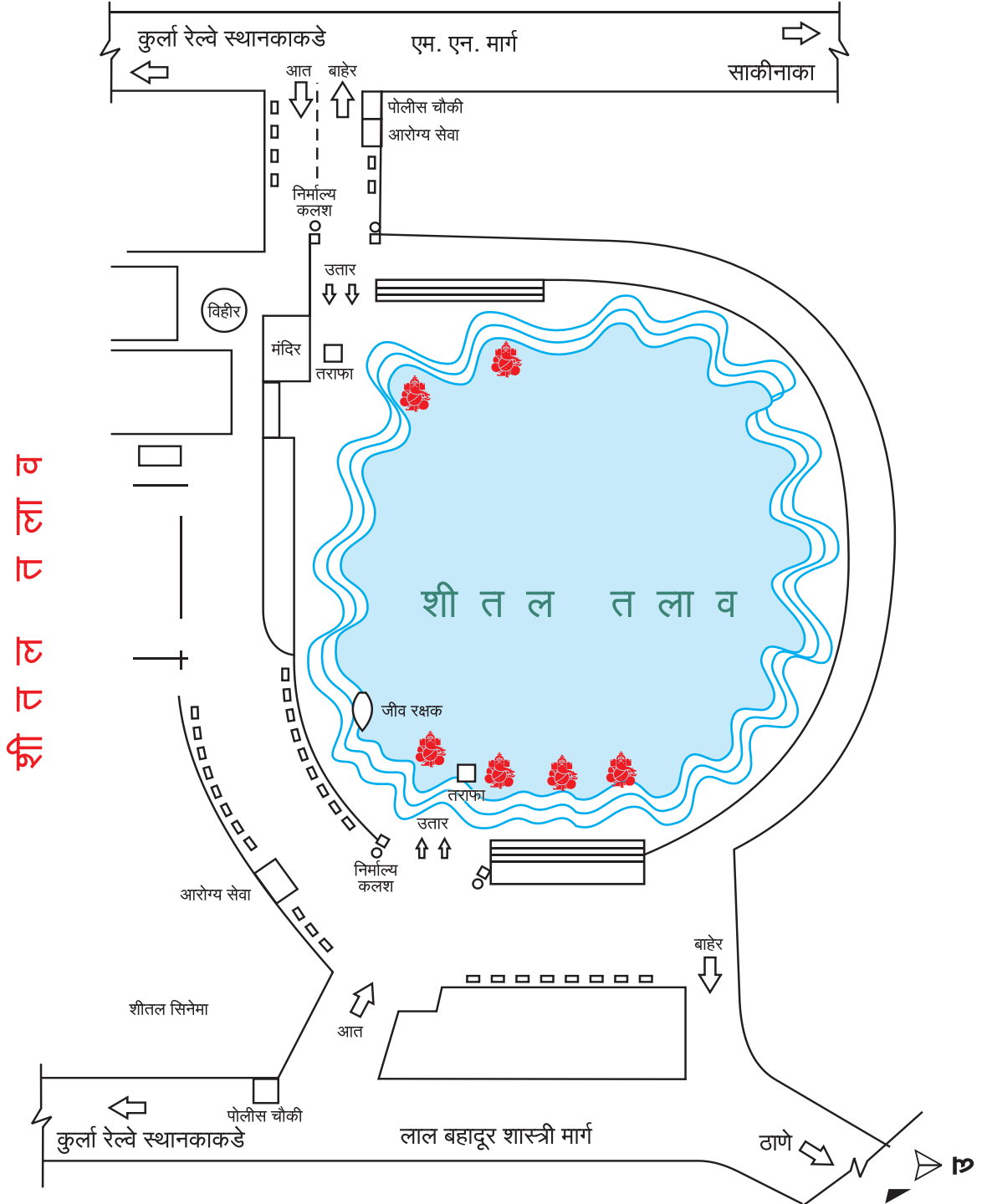

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

**नागरिकांच्या
माहितीकरिता**

**विसर्जनाच्या दिवशी पूर्व उपनगरातील शीतल तलाव येथील
वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा**

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

शीतल तलाव

**मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.**

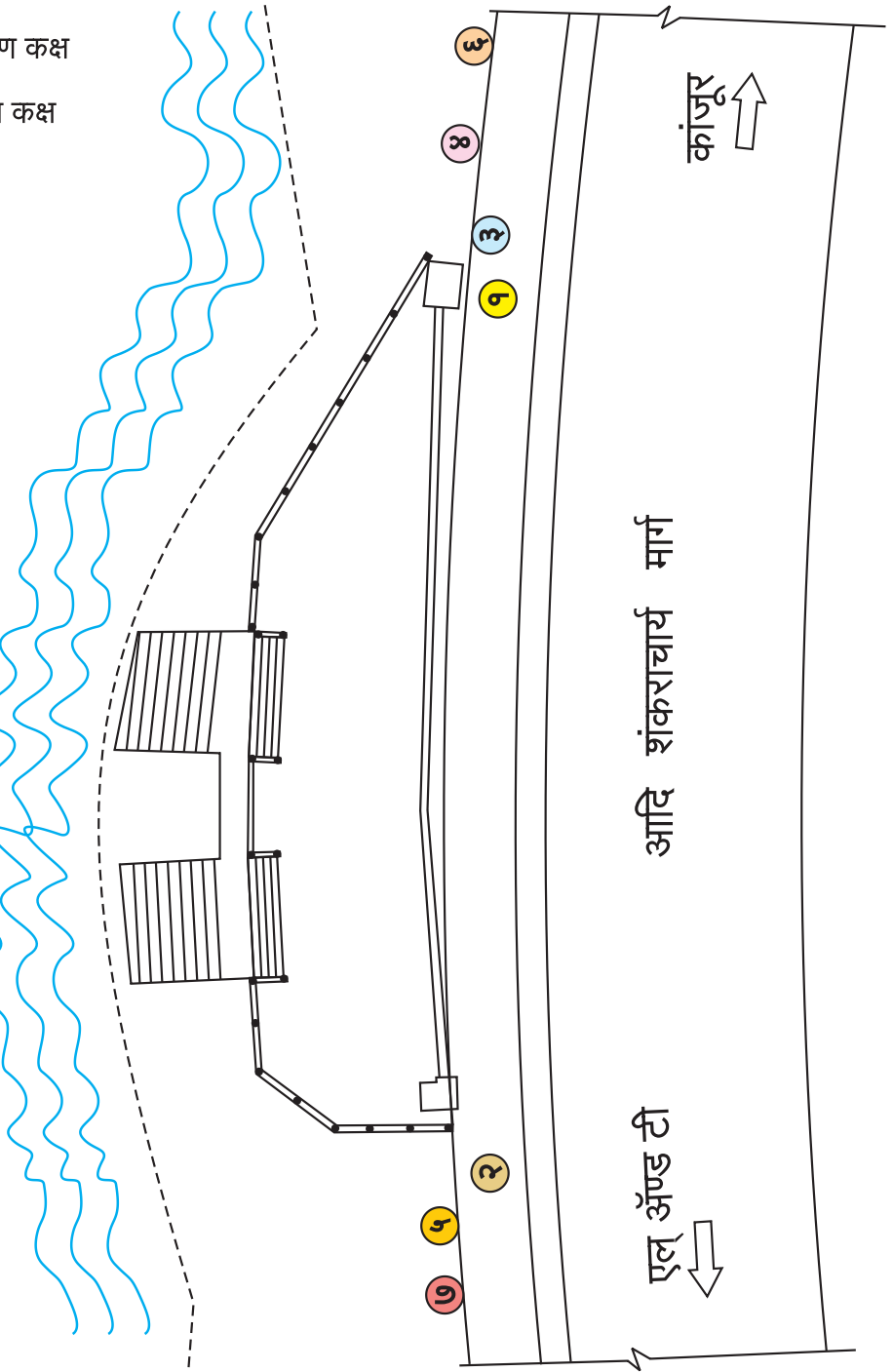
विसर्जनाच्या दिवशी पूर्व उपनगरातील पवई तलाव येथील
वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

- १ म.न.पा. नियंत्रण कक्ष
- २ पोलीस नियंत्रण कक्ष
- ३ पाण्याची टाकी
- ४ निर्माल्य कलश
- ५ निरीक्षण मनोरा
- ६ शौचालय
- ७ रुग्णवाहिका

प
व
ई
त
ला
व

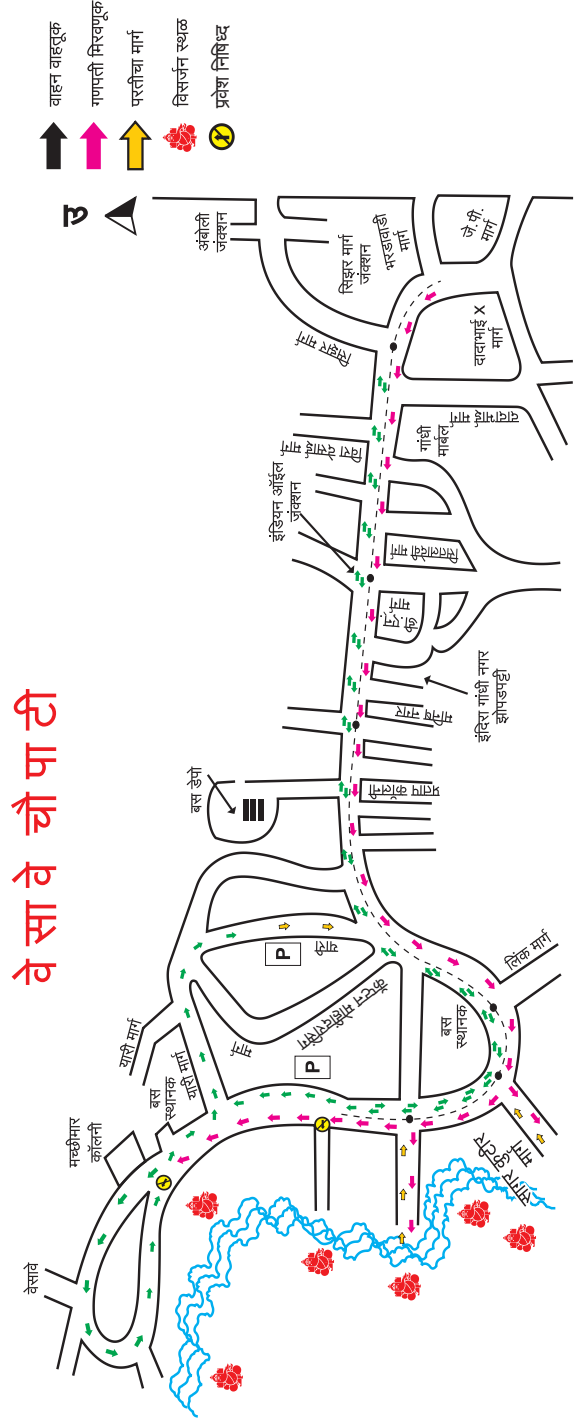
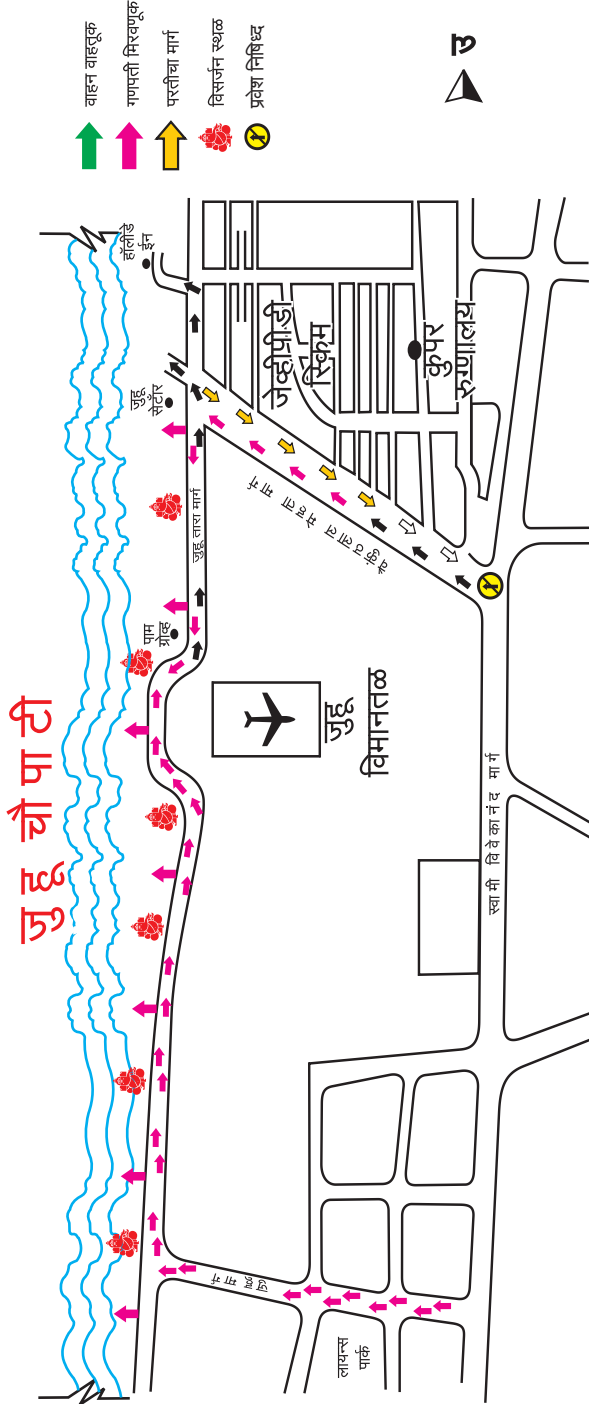

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

नागरिकांच्या माहितीकरिता

विसर्जनाच्या दिवशी जुहू चौपाटी व वेसावे येथील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा संभाव्य आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

श्रीगणेशोत्सव - २०२३ : नियोजन व सुविधा

नैसर्गिक विसर्जन स्थळे - ६९

कृत्रिम विसर्जन स्थळे - १९३

विसर्जन स्थळांवर पुरविण्यात आलेल्या सुविधा

नियंत्रण कक्ष : १८८ । स्टील प्लेट : ४६० । जीवरक्षक : ८८६ । मोटारबोट : ४४
जर्मन तराफा : ३९ । स्वागत कक्ष : २१० । फ्लड लाईट : ३५१६ । सर्च लाईट : ६४
प्रथमोपचार केंद्र : १८७ । निर्माल्य कलश : ३५४ । निर्माल्य वाहन/डंपर/टेंपो : ४१६
तात्पुरती शौचालये : १३८ । निरीक्षण मनोरे : ५९ । रुग्णवाहिकांची संख्या : ८१
संरक्षक कटडे : आवश्यकतेनुसार । विद्युत व्यवस्था : आवश्यकतेनुसार

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

श्री गणेश गौरव
पुरस्कार स्पर्धा
२०२३
(वर्ष ३४ वे)

प्रथम पुरस्कार

पंचगंगा सार्वजनिक उत्सव मंडळ, ना. म. जोशी मार्ग, लोअर परेल, मुंबई.

द्वितीय पुरस्कार

ताराबाग सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, ताराबाग पटांगण, माझगाव, मुंबई.

तृतीय पुरस्कार

महादेवाची वाडी ते वागेश्वरी सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, गं. द. आंबेकर मार्ग, परळ, मुंबई.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

श्री. प्रभाकर मुळये यांना विकास मंडळ (साईविहार), भांडुप (प.) येथील श्री. गणेश मूर्तीसाठी

श्री. प्रदीप पंडीत यांना पंगेरी चाळ सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ (राणीबाग) येथील सजावटीकरिता

श्री. गणेश क्रीडा मंडळ, जाधव चाळ, काजुवाडी, अंधेरी (पूर्व), मुंबई.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

अवस्यवदान
जागृती पुरस्कार

विघ्नहर्ता रहिवाशी मित्र मंडळ, चंपा भूवन, बोरिवली (पूर्व), मुंबई.

प्लास्टीक/धमकिल
बंदी जनजागृती
उत्तेजनार्थ पुरस्कार

बालमित्र कलामंडळ (विक्रोळीचा मोरया), विक्रोळी (पश्चिम), मुंबई.

प्लास्टीक/धमकिल
बंदी जनजागृती
उत्तेजनार्थ पुरस्कार

स्वप्नाक्षय मित्र मंडळ सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, सात बंगला, अंधेरी (पश्चिम), मुंबई.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

बर्वेनगर व अखिल भटवाडी सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, बर्वेनगर, घाटकोपर (प.), मुंबई.

गोकुलनगर सार्वजनिक श्री. गणेशोत्सव मंडळ, रावळपाडा, दहिसर (पूर्व), मुंबई .

उत्कृष्ट नेपथ्यासाठी - सुभाषनगर सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, सुभाषनगर	समाज प्रबोधन - जय हनुमान सेवा समिती, दहिसर (पूर्व)
सामाजिक उपक्रम - पार्क साईट सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, विक्रोळी (पश्चिम)	वर्षभर चालणारे आरोग्य उपचार केंद्र - सार्वजनिक गणेशोत्सव समिती, विक्रोळी (पूर्व)
प्लास्टिक बंदी देखावा - सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, जंगल-मंगल रोड, भांडुप (पश्चिम)	उत्कृष्ट मूर्ती - निकदवरी लेन सार्वजनिक गणेश मंडळ, गिरगाव
सुबक शाहू मूर्ती - श्री अष्टविनायक बाल मित्रमंडळ, खार (पश्चिम), खारदांडा	स्वच्छताविषयक जनजागृती - सुभाषलेन गणेश साई सेवा मंडळ, कांदीवली (पश्चिम)
पर्यावरणविषयक - इलेवन इविल्स क्रिकेट क्लब, सार्वजनिक गणेश मंडळ, धारावी	पर्यावरणपूरक - ओम श्री. सिध्दीविनायक मित्रमंडळ, अंधेरी (पूर्व)

मुखपृष्ठ श्रीगणेशमूर्ती : 'श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३' मध्ये 'शाहू मातीची सर्वोत्कृष्ट मूर्ती' ठरलेली श्रीगणेशमूर्ती.
मूर्तिकार: श्री. सतीश गिरकर, श्री. गणेश क्रीडा मंडळ, जाधव चाळ, काजूवाडी, अंधेरी (पूर्व).

गणेशोत्सव
२०२४

|| श्री गणेश भक्तांसाठी विनम्र सूचना ||

- मंडपाचा आकार लहान असावा.
- श्रीगणेशोत्सव मंडळाचा परिसर सदैव स्वच्छ ठेवावा.
- मंडप परिसरात ध्वनिक्षेपकाद्वारे होणारे ध्वनी प्रदूषण टाळावे.
- मंडपाच्या जागेत ज्वलनशील वस्तूंचा साठा करू नये, तसेच आग प्रतिबंधक उपकरणे ठेवावीत.
- श्रीगणेशोत्सवात निर्माण होणारे निर्माल्य हे कचरा कुंडीत न टाकता ते कापडी पिशवीत भरून निर्माल्य-कलशातच टाकावे.
- प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्यांचा वापर करू नये.
- देखावे पाहताना लहान मुलांची काळजी घ्यावी.
- आपत्कालीन परिस्थितीत नागरिकांनी पोलीस, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्याद्वारे दिल्या जाणाऱ्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.
- श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनदिनी पावित्र्य व मांगल्य जपावे.
- विसर्जनदिनी मद्यपान करू नये. तंबाखूजन्य पदार्थाची विक्री अथवा सेवन करू नये.
- माव्यापासून तयार केलेली मिठाई वा खाद्यपदार्थ खरेदी करताना ती शिळी व खवट असणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- जलप्रदूषण होईल असे रंग वापरू नयेत. त्या ऐवजी पर्यावरणपूरक रंगांचा वापर करावा.
- सजावटीसाठी थर्माकोलचा वापर न करता केवळ कागदी मखरांचा व पर्यावरणपूरक बाबींचा वापर करावा.
- आपत्कालीन परिस्थितीत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या नियंत्रण कक्षाच्या १९१६ या दूरध्वनीवर संपर्क साधावा.
- सर्व सार्वजनिक धार्मिक उत्सव मंडळे, त्यांचे पदाधिकारी आणि प्रसाद उत्पादन-वितरण करणारे अन्न व्यावसायिक यांना सूचित करण्यात येते की, 'अन्न सुरक्षा व मानके अधिनियम २००६' व त्या अंतर्गत नियमन २०११ मधील तरतुदींचे पालन करणे बंधनकारक आहे.
- प्रसाद तयार करताना (उत्पादनाची) जागा स्वच्छ व आरोग्यदायक असावी. (प्रसादासाठी लागणारी भांडी स्वच्छ, आरोग्यदायी व झाकण असलेली असावी.)
- प्रसादासाठी लागणारा कच्चा माल/अन्न पदार्थ परवाना धारक अथवा नोंदणीकृत अन्न व्यावसायिकांकडूनच खरेदी करावा. तसेच प्रसाद बनविणाऱ्या कॅटरर्सची संपूर्ण माहिती ठेवावी. कॅटरर्स हा परवानाधारक असावा.
- प्रसाद म्हणून फळांचा वापर करताना फळांची खरेदी ही ओळखीच्या, परवाना/नोंदणी धारकाकडून करावी. कच्च्या, सडलेल्या किंवा खराब फळांचा वापर करू नये.
- आवश्यक तेवढ्याच प्रसादाची निर्मिती करावी.
- प्रसाद बनविण्यासाठी लागणारे पाणी पिण्यास योग्य (पोटेबल) असावे.
- प्रसाद उत्पादन व वितरण करणारा स्वयंसेवक हा कुठल्याही संसर्गजन्य रोगापासून मुक्त असल्याची खात्री करून घ्यावी.
- खराब/माव्याचा प्रसादामध्ये वापर होत असल्यास त्या बदल विशेष दक्षता घ्यावी.
- अन्न सुरक्षा अधिकारी आल्यास एक जबाबदार व्यक्ती नेमून त्यास संपूर्ण सहकार्य करावे व त्याने दिलेल्या स्वच्छता विषयक सूचनांचे पालन करावे.
- अन्न/प्रसाद या बाबत काही संशय असल्यास आपल्या क्षेत्राच्या अन्न सुरक्षा अधिकारी अथवा सहाय्यक आयुक्त (अन्न) तथा पदनिर्देशित अधिकारी यांच्याशी प्रत्यक्ष संपर्क साधावा.
- तसेच संबंधित महानगरपालिका विभाग कार्यालयातील वैद्यकीय अधिकारी (आरोग्य) यांच्याशी संपर्क साधता येवू शकेल.
- वरील संदर्भात माहिती/तक्रार/सूचना असल्यास 'एफडीए' कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

मुंबई महानगरीचा मानबिंदू असलेला श्रीगणेशोत्सव सोहळा पर्यावरणपूरक पद्धतीने साजरा करा !

उप आयुक्त (परिमंडळ -२)
तथा गणेशोत्सव समन्वयक

अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त
(पूर्व उपनगरे)

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

ही पुस्तिका डाऊनलोड
करण्यासाठी 'क्यूआर कोड'
स्कॅन करा.

श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनासाठी
कृत्रिम तलावांच्या माहितीकरिता
'क्यूआर कोड' स्कॅन करा.

पर्यावरण संतुलित ठेवण्याची जबाबदारी आहे आपणा सर्व मुंबईकरांची !

तानाजी कांबळे, जनसंपर्क अधिकारी यांनी बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुख्यालय, येथून प्रकाशित केले.

। मुद्रक : व्यवस्थापक, बृहन्मुंबई महानगरपालिका मुद्रणालय, मुंबई - ४०० ०११ ।